P II 0584

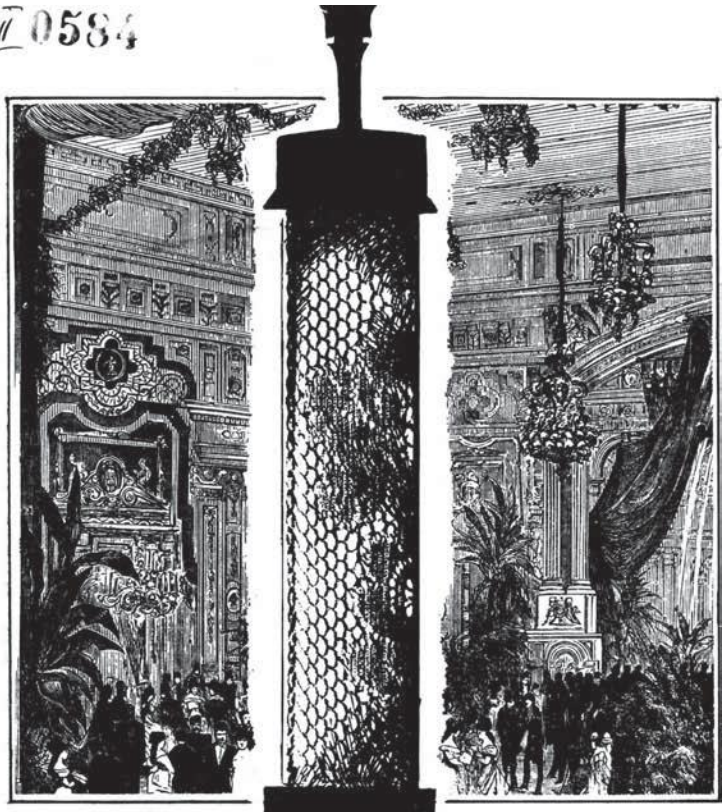

Seringa

Tudor Arghezi

Piesă în trei acte

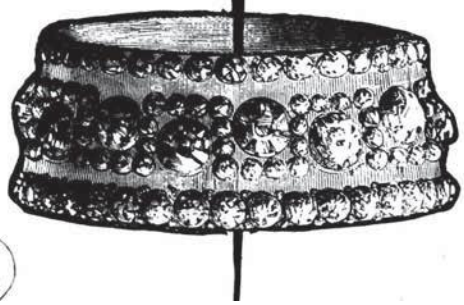

BIBLIOTECA INSTITUTULUI DE ISTORIA

Pentru evitarea confuziilor atît involuntare cît mai ales voluntare, trebuie spus de la început că prezentul manuscris aparţine unei epoci anterioare şi că a fost întocmit în anul 1943, după o îndelungată experienţă personală.

In vremea lui, încă nu se desfiinţaseră aşa-numitele cabinete particulare. Corectitudinea profesională nu avea prea multe prilejuri să se confrunte cu impresionanta conştiinţă. Abuzul caracteristic pretutindeni, al epocii, preocupată aproape exclusiv de înnavuţire cu orice preţ nu era strein nici de medicină. S-au petrecut şi tolerat uneori excese condamnabile, de necrezut, iresponsabilitatea medicală, dozată după temperamente vicioase, lăsînd liber şi necercetat domeniul sănătăţii hermetic închis. Una din cele mai frumoase arte, altoite pe toate ştiinţele experimentale, a dat nu prea rare ori exemplare, prin eufemism, ruşinoase pentru prestigiul admirabilei vocaţii dintre miracol şi viaţă.

Medicul e confidentul bolnavului. Intuiţiile şi spiritul de sinteză, atunci cînd fac parte din fericitele lui înzestrări de psihologie, însemnează adevăratul grai atotvindecător, existent şi el în lumea medicală a elenului Hyppocrat.

O confuzie regretabilă şi-a făcut loc între ipotezele stîrnite la reprezintarea repetată a piesei pe scena Teatrului Naţional în anul 1947. Pecît a plăcut publicului care ştie şi el ceva, tot pe-atît a indispus laolaltă medicina corectă în opusul ei. O neaşteptată solidarizare contradictorie a vechei zicale **invidia medicorum** a mers pînă la provocarea unui scandal, aş zice clinic, la una din reprezintaţii şi culpabilitatea a cerut insistent retragerea piesei de pe afiş, ceea ce s-a obţinut, dată

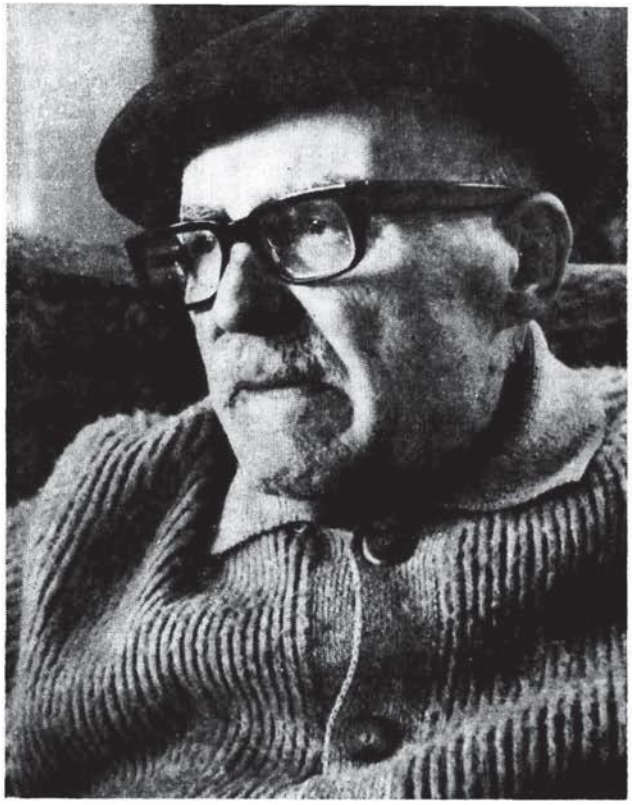

fiind superstiția nu întodeauna verificată că medicul e o individualitate infailibilă și fără greș. Minoritatea profesioniștilor și de valoare cît și o înrudire de categorie, făcuseră eroarea să se confunde cu o elită a tijghelei.

În calitate de vechi colaborator de la primele numere ale revistei «Teatrul», devenit apoi cititor, țin să felicit ținuta revistei și preocuparea ei continuă de a pune în evidență dramaturgia actuală cît și readucerea la lumina rampei și a inteligenței, a dramaturgiei trecute, necunoscută.

Tudor Arghezi

10 Martie 1967

BIBLIOTECA
INSTIT[illegible]LUI
DE ISTORIA
ARTEI

PERSOANELE

Sora Vera
Dr. Scarlat
Dr. Haralamb
Dr. Pop
Dr. Rozeanu *(bilbiit)*
Dr. Botea
Dr. Filip
Dr. Preda *(băiat frumos)*
Dr. Fotea *(muzicant)*
Dr. Icşeanu *(ştiinţific)*
Prof. Ariton
Prof. Ştiubei
Dr. Drîngă
Marin Bion *(magistrat)*
Sanda Robert
Domnul Robert *(bancher)*
Doamna Robert
Floarea *(femeie de serviciu)*
Marieta *(subretă spilcuită, în uniformă)*
Jean *(şofeur)*
Radu *(argat)*
O soră îngrijitoare.

Acţiunea se petrece în anul 1938

ACTUL ÎNTÎI

***Apartamentul doctorului Scarlat. În camera de consultaţii:** mobilier medical. Uşa din dreapta dă în apartament. Uşa din fund în anticameră. Prin uşa crăpată din stînga se zăreşte o instalaţie de Röntgenterapie. Mobilier medical şi un dulap de raze ultrascurte. Masa de examen.*

SCENA 1

Dr. Scarlat, Sora Vera

(La ridicarea cortinei, doctorul stă pe scaun, şi din apartament, închizînd uşa încet, intră Sora Vera.)

SORA VERA: Abia l-am adormit, mititelul de el... Are, la trei luni, o voinţă ca un om de treizeci de ani.

DR. SCARLAT: Mulţumesc de compliment, Vera...

SORA VERA *(nu înţelege. Naivă)*: Iar am spus o prostie?

DR. SCARLAT: Ziceam că faci o amabilă aluzie la mine.

SORA VERA: Iartă-mă, nici nu m-am gîndit.

DR. SCARLAT *(îşi muşcă buzele)*: Ar fi fost măgulitor. Eu sînt un om de voinţă şi am treizeci de ani...

SORA VERA: Vezi ce înseamnă să fii proastă? *(Gest evaziv al doctorului.)* Te-am deranjat?

DR. SCARLAT: Nu. Citeam în aşteptarea clienţilor... Pînă la trei şi jumătate nu se arată niciunul. O zi goală şi azi...

SORA VERA *(bănuitoare)*: Parcă scriai. *(Se apropie de masa lui de lucru.)*

DR. SCARLAT: Mi-a dat profesorul să-i scot nişte date pentru o conferinţă.

SORA VERA: Mai ţine o conferinţă?

DR. SCARLAT: Vorbeşte vineri despre «Primăvara vieţii».

SORA VERA: Adică poimîine... E o chestie medicală? Profesorul e chirurg.

DR. SCARLAT: E o chestie poetică, dragă... Profesorul vrea să vorbească de tinereţe, după ce şi-a pierdut-o de cîteva ori.

SORA VERA *(preocupată)*: Mai are vreme să-şi prepare conferinţa?

DR. SCARLAT *(ironic)*: Fii fără grijă, Vera. Conferinţa e gata preparată. O citeşte de trei ori acasă, la oglindă, o învaţă pe dinafară, şi o debitează în sală la Ateneu, cu aplauze şi ovaţii. Profesorul e un orator foarte gustat de elită. *(Sora Vera are un carnet şi un creion, atîrnate de un lanţ şi de care nu se desparte. A notat ceva în carnet.)* Iar ai scris un cuvînt. O să iasă un dicţionar.

SORA VERA : Am însemnat o vorbă, pe care să mi-o explici, după ce isprăvești.

DR. SCARLAT : Ce vorbă a fost ?

SORA VERA : Isprăvește mai întîi cu profesorul... sau, mai bine, vorbim, ca de obicei, diseară.

DR. SCARLAT : Cu profesorul am isprăvit. Care-i vorba notată ?

SORA VERA : Litera E *(Caută în caiet.)* Cuvîntul *elită.* Zic și eu *elită,* s-o potrivi nu s-o potrivi, dar nu sînt cu totul sigură de sens. *(Doctorul uitase că-l spusese.)* Ai spus că profesorul e un orator foarte gustat de *elită...* Spui drept, mă cam încurcă și numele cremei cu care dau pe obraz.

DR. SCARLAT *(rizînd) :* Nu ești departe de adevăr. Tot o cremă este și elita, crema societății alese... *(Sora Uera ascultă cu toată atenția.)* Tot ce se alege deasupra, ca smîntîna din lapte, e cremă.

SORA VERA : Ai zis : crema societății alese. Cum se alege societatea și crema? Cine o alege ?

DR. SCARLAT *(rîde) :* Altfel decît în putinci, bineînțeles, și fără să fie bătută. Elita se alege singură, și mai mult se compune decît se alege...

SORA VERA : Stai nițel, să pricep... *(Pauză.)* Vasăzică : se alege singură... *(Pauză.)* și vasăzică : se și compune... Cum vine asta ? Oricine poate să fie elită ? Atunci de ce se mai cheamă elită ?

DR. SCARLAT : Ai răbdare. De la un anumit venit în sus, oricine poate să fie elită.

SORA VERA : Eu credeam că elita e în legătură cu alte lucruri, cu niște însușiri, cum zici tu, intelectuale...

DR. SCARLAT : Însușirile trebuie să aibă venit... Fără venit, elita nu te primește. Uite, doctorul fostul ministru are petrol, moșii, case, hoteluri. A făcut și el odată chirurgie în gîtul unui om de Stat și l-a omorît. Ce-are-a face ! E din elită, din supraelită. *(Uera scrie.)*

SORA VERA : Atunci băcanul nostru Sotir, mare proprietar de case, e din elită...

DR. SCARLAT : Încă nu. La băcani nu e ca în politică. E nevoie de un stagiu. Mai tîrziu o să intre în elită și fiul lui Sotir. E pe drumul cel bun : a făcut liceul, — cîte trei ani într-o clasă, — joacă tenis și mi-a spus tat'su că-și cumpără și un iaht pentru croaziere... De un singur lucru se plînge Sotir, că a-nceput să piardă la cărți... Sotir e un primitiv : jocul de cărți duce la elită direct. Mai ales cu o condiție, să pierzi.

SORA VERA : Așa se plămădește elita ?

DR. SCARLAT : Nu toată după un singur model. Bancherii, cînd au luat formă de oameni de finanțe, intră în elită de-a dreptul. Omul de finanțe se naște dintr-un zaraf, după ce a tipărit o broșură de idei financiare. Finanțe însemnează gologani. Nu te încrunta. Sau, mai pe șleau : omul de finanțe e omul de bîștari...

SORA VERA : Bîștari ? E o vorbă de pușcărie.

DR. SCARLAT : Bancă — pușcărie, elită — pușcărie...

SORA VERA : Elita asta o să aplaude, poimîine, pe profesor, la conferință ?

DR. SCARLAT : Intrarea fiind cu invitații și plată, elita profesorului e asta... La intrarea liberă nu sînt aplauze : nu vine nimeni. Primăvara vieții trăiește fără conferințe.

SORA VERA : Vream să-ți mai cer o explicație... *(Răsfoiește carnetul. Se aude un țipăt de copil, în același timp cu soneria.)* S-a sculat Puiu ! *(Sora Uera dă fuga.)*

(Bătaie în ușă.)

DR. SCARLAT : Intră !

(Intră Floarea.)

SCENA 2

Dr. Scarlat, Floarea

FLOAREA : Vă caută cineva, conașule...

DR. SCARLAT : Un client ?

FLOAREA : M-a întrebat dacă domnul doctor e acasă.

DR. SCARLAT : Trebuie să fie un client. Poftește-l.

SCENA 3

Dr. Scarlat, Dr. Haralamb

DR. SCARLAT : De ce n-ai spus că ești tu, colega ? Decînd nu te-am mai văzut ! Stăi colea.

DR. HARALAMB : Vream să-ți fac o surpriză... Și eram și cam intimidat... Nu mă așteptam că te-ai montat așa de frumos. Spuneai în oraș că ai un apartament provizoriu...

DR. SCARLAT : Nu mai vorbi de asta ! Sînt dator vîndut. Niciun scaun nu-i al meu, în tot apartamentul ăsta, și am, în toate zilele, impresia că stau în el cu ziua. Mi se pare că nici geamantanul nu-i al meu.

DR. HARALAMB : Și totuș tu ai să ajungi ; chiar azi vorbeam de tine cu profesorul. Eu stau la al optulea etaj,

într-o odaie mobilată, la mansardă. Nici firmă nu mi-am pus.

DR. SCARLAT: Deocamdată, nici dracu nu-mi deschide uşa. Cîte un bolnav gratuit, din cînd în cînd. Ratele curg şi, ca să plătesc într-o parte, mă împrumut dintr-alta... Ştii că la spital ne căzneam să facem o figură cu mîinile, inversă. *(Urea să facă figura, ridicînd degetele arătătoare unul în dreptul celuilalt şi silindu-se să le învîrtească vîrf în vîrf, pe fiecare în sens contrariu.)* N-am putut s-o nimeresc la şcoală şi o execut la perfecţie în viaţă: mă rotesc înnainte şi de-a-ndaratele în acelaş timp.

DR. HARALAMB: Tu ai îndrăznit, eu n-am fost în stare să îndrăznesc. Sînt şi demoralizat. Vorba doctorului Zamfir: întîia datorie a omului e să se arunce în apă, că de înnotat învaţă să-nnoate numaidecît. Bineînţeles, dacă nu se înneacă. Eu mă duc afund în fiece zi cîte puţin. Sînt zile cînd n-am ce să fumez... Din ce în ce ni se înrăutăţeşte viaţa...

DR. SCARLAT: Ne trebuie la amîndoi răbdare... Poate că biruinţa răbdării e adevărată.

(Doctorul Haralamb îl urmăreşte cu interes.)

DR. HARALAMB: Unde te găseşti cu capsula suprarenală? Acolo e lovitura ta.

DR. SCARLAT: Lucrez destul de puţin.

DR. HARALAMB: Toţi confraţii te aşteaptă la celebritate.

DR. SCARLAT: Cred că or să cam aştepte... Deocamdată n-am o lăscaie. Nu ştiu ce va fi mai tîrziu. Dar văd că întîrzie şi tîrziul.

DR. HARALAMB: In schimb, doctorul Darie s-a făcut ilustru cu un plagiat. la a şaptea lui lucrare pentru profesorat. Mai are, desigur, şi alte lucrări importante, jubileuri, volume originale, banchete, denunţuri discrete, şi era gata-gata să fie numit. Al şaptelea plagiat le-a întrecut pe toate: o traducere proastă, cuvînt cu cuvînt, aşa cum a ieşit din mîinile dactilografei. I s-a pus originalul subt nas şi l-a tăgăduit!

DR. SCARLAT: Parcă numai Darie plagiază! Cine nu plagiază? Nu plagiază toţi? N-o să plagiem şi noi? E o chestie de maturitate. Cea mai însemnată lucrare de medicină legală e, desigur, a marelui defunct profesorul cutare, îl ştii. Are patru kilograme şi jumătate. I-a scris-o un student în matematici, plagiată dintr-o bibliotecă. A muncit la ea cinci ani...

DR. HARALAMB: Pe masa de la prînz, pe chiria odăii şi pe tutun... cunosc; i-am făcut şi eu nişte corecturi. La urma urmei, Darie are o specialitate recunoscută de toţi. Cine mai operează ca el un buboi? Şi de ce n-ar fi şi profesor de fiziologie? O să se plimbe pe catedră cu mîinile în buzunar şi, pierzînd subiectul, *o să fluiere*, cum face şi acum, la domiciliul clientelei. Dar nu-i toată lumea la fel. Noi cunoaştem şi medici de altă natură, — şi nu sînt puţini, — ei ştiu să refuze şi onorariul şi, pe deasupra, îi mai lasă, discret, bolnavului, pe masă, şi preţul reţetei. Mi se pare că din ăştia facem parte şi noi doi.

DR. SCARLAT *(atent la o reverie)*: Mă uit la tine şi mi-aduc aminte anii de internat... M-am lăsat şi de vioară... Seara, cînd rămînea spitalul gol, se auzea gunguritul turturelelor sălbatice din copaci şi gemetele bolnavilor...

DR. HARALAMB: Cum să nu-mi aduc aminte?... Dar morţii din toate nopţile?...

DR. SCARLAT: Ai plecat după mine. Poţi să-mi spui ce boală i s-a găsit lui Tudorică, cerealistul?... Ăla care crescuse la trei sute de kilograme, fără să mănînce?

DR. HARALAMB: A trecut de trei sute demult... E şi acum în spital. Naiba ştie ce are. Slăbesc toţi, şi el se îngraşe... Profesorii nici n-au mai dat pe la rezerva lui.

DR. SCARLAT: Dumitru e tot la sala de disecţii?

DR. HARALAMB: Probabil. Cînd o pleca de acolo, moare. E pasiunea lui.

DR. SCARLAT: N-am văzut om să aibă atîta grije de morţi ca el, şi mai ales de copii.

DR. HARALAMB: Iţi mai aminteşti cum îi ducea în braţe, noaptea, din spital în sala de morgă?

DR. SCARLAT: Vorbea, cînd trecea cu ei prin grădină: «Lasă, tată, nu e nimic; e mai bine. O să-ţi facă tata profesorul autopsia, şi n-ai să mai simţi nimic.»

DR. HARALAMB: Nici azi nu cred că s-au reparat brancardele... Morţii erau duşi ca bolnavii încă vii, de cîte doi servitori, la braţ, de subsuori... Ca la promenadă, prin toată curtea.

DR. SCARLAT: Ce-o mai fi făcînd farmacista?

DR. HARALAMB: Îmbătrîneşte mereu. Mai vede foarte puţin, şi numai cu un ochi.

DR. SCARLAT: Probabil, cataractă.

DR. HARALAMB : Da' de unde ! Apăneagră, vorba ăluia.

(Se deschide uşa cîte puţin. Intră Sora Vera.)

SCENA 4

Aceiaşi, Sora Vera

SORA VERA : Mi se cam păruse că aud glasul doctorului Haralamb ! Bună ziua, doctore, bine ai venit la noi !

(Intrînd Sora Vera, doctorul Scarlat tresare şi strînge sprînceana.)

DR. HARALAMB *(consternat) :* Sora Vera ! Dar ce cauţi aici ? *(Se uită la Dr. Scarlat.)* Asistentă ?

SORA VERA : O să-ţi spuie doctorul mai precis... Mi-era dor de dumneata.

DR. HARALAMB : N-aş îndrăzni să spui şi eu acelaş lucru, domnişoară. Dacă aş îndrăzni, ar fi adevărat... Ai dispărut aşa, deodată, din spital, şi nimeni nu te-a mai văzut...

SORA VERA : Afară de doctorul Scarlat... Te mai duci pe la spital ?

DR. HARALAMB : Am fost şi azi dimineaţă.

SORA VERA : Ce mai e nou pe acolo ?

DR. HARALAMB : Nu s-a schimbat nimic, domnişoară.

SORA VERA : Cine a venit în locul meu ?

DR. HARALAMB : Asta o ştie şi doctorul... După plecarea dumitale, el a mai rămas cîteva luni... E tot o medicinistă, retrasă din anul al treilea. Dar nu mai e domnişoara Vera, cu hărnicia şi cumînţenia ei, cu ordinea ei, cu veselia ei... Îţi aduci aminte, bolnavii pretindeau că se vindecă mai repede cînd erai dumneata lîngă ei. E adevărat... Erai chemată la toate paturile şi la toate serviciile... Acum spitalul e murdar şi trist.

SORA VERA : Pusesem de-a lungul drumului nişte tufănele albe...

DR. HARALAMB : Nu mai sînt... S-au uscat.

SORA VERA *(gînditoare) :* S-au uscat...

DR. HARALAMB : Şi făcuseşi o mică bibliotecă pentru bolnavi... şi le citeai seara, domnişoară Vera... Nu mai e bibliotecă, şi nu le mai citeşte nimeni.

SORA VERA *(gînditoare) :* Nu le mai citeşte nimeni...

DR. HARALAMB : Vezi, domnişoară Vera, numai medicul nu e de ajuns.

SORA VERA *(uitîndu-se la doctorul Scarlat) :* Te rog, doctore, să nu mai îmi zici domnişoară... *(Doctorul Scarlat ia o figură de piatră, care nu scapă Verei. Sora Vera rupe conversaţia.)* Sper să mai am plăcerea să te revăd, domnule doctor.

DR. HARALAMB Sărut mîna, domnişoară...

(Sora Vera iese.)

SCENA 5

Dr. Scarlat şi Dr. Haralamb

DR. HARALAMB : Trebuie să-mi pară rău că am venit ? Pari cam stingherit... Nu ştiam că Vera e la tine... Parcă înţeleg că ai fi fost mai mulţumit să nu ştiu...

DR. SCARLAT : Sînt fatalităţi...

DR. HARALAMB : Ce vrei să zici ?

DR. SCARLAT : Sînt gînduri care preferi să-ţi fie ghicite.

DR. HARALAMB : Cum asta ? Eşti nebun, mă băiete ?

DR. SCARLAT : M-am încurcat cu Vera în camera de gardă.

DR. HARALAMB : Fata cea mai frumoasă din spital ! În locul tău, eu n-aş putea zice despre Vera că «m-am încurcat»... Mai repede s-ar putea plînge ea de încurcătură... Se simţise ceva, dar, şiret ca întodeauna, ai întins nisipul din grădină la loc... Noi toţi credeam că Vera s-a dus la părinţi, dezamăgită de o idilă, care începea să fie un roman... N-ai spus nimic... Ce mă sperie la tine e puterea ta de a te ascunde. Tu nu-ţi pierzi capul niciodată... Nicio mărturisire. N-ai nevoie. Chestii private...

DR. SCARLAT : Şi totuş mi l-am pierdut fără să ştiu.

DR. HARALAMB : Eram prietenul tău, cred, cel mai bun, am stat împreună la spital, amîndoi într-o cameră, şi n-ai simţit nevoie niciodată de nicio mărturisire... Ştii să faci bine pe mutul şi să te păstrezi ascuns... De-aia am crezut că ai să ajungi repede... cu sau fără capsula suprarenală.

DR. SCARLAT : Am făcut o mare greşeală...

DR. HARALAMB : Ce vocabular ciudat la tine ! Vera era fata cea mai onestă din toată Universitatea. Cuvîntul tău mă jigneşte pentru ea.

DR. SCARLAT *(urmîndu-şi ideea) :* Şi ceea ce e mai grcu, greşcala e ireparabilă...

DR. HARALAMB : Eşti stupid, dragă prietene.

DR. SCARLAT : Avem şi un copil...

DR. HARALAMB *(uimit) :* Şi mai menţii calificativul că e ireparabilă ?... Greşelile astea au o reţetă clasică : ofiţerul Stării Civile... E de două ori onoarea în joc, din partea ei şi din partea ta. La tine s-ar mai putea vorbi şi de ca-

valerism. Eşti bărbat numai pe întuneric, domnule doctor... Ziua, te lepezi de răspunderi cu atîta nevinovăţie!

DR. SCARLAT: Am încercat... M-am mutat cu ea... Vezi că m-am organizat serios... Vream să ne căsătorim... Am fixat data căsătoriei de cîteva ori... Şi a trebuit să amînăm mereu...

DR. HARALAMB: Biata fată! Şi ce zice ea?

DR. SCARLAT: Aşteaptă... Ne-am ales şi naşii... Decanul... Am făcut de cîteva ori şi lista invitaţilor... Ai fost întodeauna în capul listei... Te-a pus ea...

DR. HARALAMB: Zici că m-a pus ea? E adevărat?

DR. SCARLAT: Cu mîna ei şi cu creionul ei... N-ai văzut că-i atîrnă un carnet de centură?

DR. HARALAMB: N-am văzut.

DR. SCARLAT: A căpătat o manie. Stenografiază cuvintele ce-i par obscure din conversaţie, şi seara îmi pune întrebări în pat...

DR. HARALAMB: Şi asta te supără, pe tine?

DR. SCARLAT: Nu mă supără, mă contrariază. Îmi pune unele întrebări cu o ferocitate de analiză care mă turbură. Scoate cuvinte şi idei şi din lectură.

DR. HARALAMB: Nu era numai fata cea mai frumoasă, dar şi cea mai inteligentă.

DR. SCARLAT: Aş fi preferat să fie mai puţin...

DR. HARALAMB: Ai tăcut tu zece ani, dar cînd începi să te dezvălui mă îngrozeşti. Astea sînt motivele pentru care nu vrei să legalizezi concubinajul tău?

DR. SCARLAT: Nu... Am impresia repetată că îmi poartă ghinion...

DR. HARALAMB *(se scoală brusc, şi fără să-şi ia ziua bună, iese trîntind uşa)*: Canalie!

(A căzut un Cupidon de porţelan şi s-a sfărîmat în bucăţi.)

SCENA 6

Dr. Scarlat, Sora Vera

SORA VERA *(intrînd speriată)*: Ce s-a întîmplat? S-a zguduit toată casa! Vai, s-a spart şi darul tău de ziua mea!

DR. SCARLAT: Nebunul ăla de Haralamb! Aşa face întodeauna: trînteşte uşa şi pleacă.

SORA VERA: Nu-mi vine să cred că v-aţi certat.

DR. SCARLAT: E lesne inflamabil şi face explozie cînd nici nu te gîndeşti.

SORA VERA: Cum îl cunosc eu, nu era chiar lipsit de bun-simţ.

DR. SCARLAT: Decepţiile şi insuccesele l-au înnăcrit.

(Sora Vera adună cioburile în coşul de biurou şi întinde covorul.)

SORA VERA: A rămas soclul gol... Ce punem în locul îngerului căzut? ...O să pui deocamdată o scrumieră.. *(Doctorul face o mişcare.)* Nu mă săruţi?

DR. SCARLAT *(silit)*: Sărutarea întîia vine de la cel care soseşte.

SORA VERA *(îl sărută pe frunte, ţinîndu-i capul)*: Eu n-am atîta protocol. *(îi sărută obrajii.)* Ţine: una, două, trei. Pe a patra nu i-o mai dau... să o ia doctorul singur... Iar pari îngrijorat... Ţi-a adus Haralamb vreo ştire neplăcută?

DR. SCARLAT *(scoţînd o hîrtie din buzunar)*: Avizul ăla de plată pe luna asta: cincizeci de mii de lei.

SORA VERA: Avem în casă numai douăsprezece mii. Dacă n-am avea datorii, ar fi ai noştri. Nu vrei să dai înnapoi aparatele astea scumpe şi complicate, de care nu te foloseşti niciodată?

DR. SCARLAT: Cum să le dau înnapoi?

SORA VERA: Cu o pierdere mică. Aranjez eu asta cu reprezintantul. Sînt noi şi neatinse.

DR. SCARLAT: Să rămîi eu fără Röntgen şi fără ultrascurte?... Nu mai prinzi un cîine pe la noi. Clientul cu parale vrea mobilier, aparate, raze... Prestigiul se arată cu nichel, cu ţevărie, cu sticlărie. Medicul se cere să fie neapărat radiolog.

SORA VERA: Oricine poate să cumpere o instalaţie de asta infernală. Fabrica fabrică, şi medicii cumpără. E de ajuns?

DR. SCARLAT: Nu se întreabă asta. Desigur că nu e de ajuns: manipulezi aparatele după prospect.

SORA VERA: Unui bolnav tratat de o boală necunoscută i-a ars urechile. Altul s-a ales cu intestinele carbonizate. Frumoasei doamne cu picioarele amputate la noi, un specialist a vrut să-i stîrpească părul care-i ieşea prin ciorapi. Ce medicină e aia, dragă? Medicii au ajuns nişte simple anexe ale fabricilor de aparate şi medicamente... Mai e nevoie să învăţăm noi atîta carte de pomană? N-ar fi mai normal ca fabricile să livreze, odată cu medicamentele, diploma de doctor în medicină, înfăşurată pe flacoane şi seringi?

DR. SCARLAT: Eu sînt hotărît să nu mă aventurez. Dacă un client vrea röntgenterapie, îl culc pe masă, apropii

de el aparatul, îl fac să vîjîie şi aprind un bec electric... Sînt convins că e o mare porcărie, dar o porcărie aducătoare de gologani.

SORA VERA : N-o să cazi şi tu în rîndul medicilor care întreţin sifilisul fictiv, cu injecţii de apă distilată ! Dă mai bine aparatele îndărăt şi haj să ne mutăm într-un apartament mai ieftin.

Dr. SCARLAT : Fără adresă bună şi apartament scump, nu prinzi în cabinet un cîine. De ce crezi că doctorul Corbu e acaparat de clientelă ? Mobilierul şi l-a adus de la Londra, perdelele de la Paris, şi blana din Lipsca. Automobilul lui e american, şi covoarele sînt persane.

SORA VERA : Decînd a uitat de mămăliga, nu mai poate sta decît pe fotolii d'Aubusson. Ţi-am mai spus, dragă Guţă, ia un loc de medic în provincie şi să trăim fericiţi, fără aparate şi apartamente.

DR. SCARLAT : Nici nu mai pomeni, Vera ! N-am învăţat eu atîta ca să mă îngrop în bălegar ! Cînd ieşi din două sute întîiul, alte orizonturi te aşteaptă decît situaţia de popă de ţară.

SORA VERA *(torcîndu-şi visul)* : ...E în judeţul nostru o comună frumoasă, într-o regiune bogată. Tata are pămînt şi vite, şi ne apropiem de inima mamei !... Spitalul judeţean e închis, plouă în el de zece ani. M-am informat : locul e liber. Toţi medicii au fost pîn-acum prea eminenţi ca să-l ocupe. Să facem noi o excepţie.

DR. SCARLAT : Dar lucrările mele ?

SORA VERA : Parcă în Bucureşti te speteşti lucrînd ! Alergi după poliţe, împrumuturi şi preschimbări, şi nu ne ajunge nimic din ce cîştigăm.

DR. SCARLAT : Destinul altora poate că e la ţară, între ţărani, curci, porci şi găini. Eu ambiţionez cu totul altceva.

SORA VERA : Observ, de cîtva timp, că preferi să vorbeşti numai de tine şi de preferinţele tale personale. Nu uita că sîntem trei... De ce ai tresărit ? Amînarea continuă şi tărăgănirea căsătoriei noastre trebuie pusă în legătură cu o stare de spirit...

DR. SCARLAT *(încolţit)* : Dragă Vera, vino să te sărut...

SORA VERA : «Vino să te sărut» e o exclamaţie de teatru. Vino tu să mă săruţi, fără exclamaţie... *(Doctorul îi mîngîie părul.)* Ai început să-ţi alegi mîngîierile ca un unchi...

DR. SCARLAT : Ce idee ! Te mai îndoieşti de dragostea mea, Vera ?

SORA VERA : Nu, dar e ceva... Ţie îţi place mai mult medicina bogaţilor, Guţă, şi eu speram să-ţi placă a sărăcilor... La ţară e de ajuns un geamantan cu scule şi medicamente. În spital, îţi băteai joc de profesor, că s-a însurat cu o babă bogată, bolnavă de rinichi... Şi te revolta cazul celuilalt profesor, care la curs nu ştia nimic. Dar tot a ştiut atîta medicină ca să calculeze din vreme cît va mai trăi viitoarea lui soţie cocoşată, după ce va face cu ea un copil. Dispreţuiai averea lui de milionar.

DR. SCARLAT : De ce mă chinuieşti, Vera ? Totuna e ?

SORA VERA : Dacă aş fi bănuit că e totuna, mi-aş fi luat copilul de la prima amînare a căsătoriei şi mi-aş fi văzut de drum... Iartă-mă...

(Doctorul Scarlat nu pare prea nemulţumit de ameninţarea Verei.)

DR. SCARLAT : Iartă-mă, Vera, că-ţi dau, fără voie, prilejuri de comparaţie. *(O sărută pe grumaz, încolăcindu-i mijlocul. Sărutarea lui sigilează parcă o înţelegere abstractă, pentru orice extremitate.)*

SORA VERA : Aşa da ! Nu-şi mai sărută unchiul nepoata... Mai facem o listă de invitaţi ?

DR. SCARLAT : Nu e rău s-o avem gata pentru orice eventualitate... Cu cine începe lista, tot cu Haralamb ? *(Suride.)*

SORA VERA : L-am pus întodeauna întîiul, ca să nu-l uit din greşeală. E prietenul care te-a iubit cel mai mult şi cel mai dezinteresat... Şi e un om de caracter. Aş vrea să-l şterg pe profesor...

DR. SCARLAT : Nu se poate...

SORA VERA : Are un regim prea exotic : şampanie, homari, ananas, banane, chartreuse, havane... Să punem în locul lui un invitat mai puţin internaţional... Ştii că profesorul e fiul unei spălătorese, care a murit fără să fie primită în palatul lui ?

DR. SCARLAT *(cu un gînd)* : Îi făcuse o pensie destul de satisfăcătoare... Ce vrei mai mult ?

SORA VERA : Mie-mi plac oamenii ăştia, care se sperie de fericirea liniştită a dragostei dintr-un cămin şi o caută în formele falsificate ale existenţei comode. Te întreb pe tine : poate să dea viaţa pe care văd că începi s-o visezi, mai mult decît trei mese pe zi şi o neurastenie ? Două sute de cămăşi în loc de şase, treizeci de perechi de încălţăminte în loc de trei, cincizeci de costume... Asta-i fericirea ambiţioşilor? Şi o autoritate, care se pierde iute...

DR. SCARLAT : Ai dreptate, Vera... Poate că o să mă hotărăsc cum îţi place ţie...

SORA VERA : Să plecăm la țară ?
DR. SCARLAT : Să vedem... Poate că da... Cine știe !
SORA VERA : Acum vin eu să te sărut pe tine. N-aș avea nicio pretenție, decît să ne creștem copiii sănătoși... Să știi, doctore, că nu mă opresc la unul singur. Îmi plac copiii mulți, cîinii mulți, pasările multe, florile multe și oamenii mulți, ca să le dăm sănătate... Voi fi în spital sora care te ajută, de fiece moment.
DR. SCARLAT : Ce inimă bună ai, Vera !
SORA VERA : Aș vrea să fie de folos și să te bucure pe tine...

(Sora Vera ține în mînă, din cînd în cînd, în vremea convorbirii, carnetul de note.)

DR. SCARLAT : Hai, deschide caietul, ce tot îl frămînți ?... Rămăsese să-mi ceri o explicație.
SORA VERA *(caută în carnet)* : Litera L... Vream demult să te întreb... E un cuvînt, pe care-l aud de ani de zile, rostit de toată lumea... îl înțeleg și nu-l înțeleg... Cîte sensuri poate să aibă, dacă-l rostește fiecare ? E un cuvînt, după ideea mea, aproximativ și subiectiv, ca mai toate cuvintele cu caracter de calificare, dar tocmai prin generalizarea lui m-ar face să cred că are și un sens precis.
DR. SCARLAT : Ai fi fost o minunată profesoară... Ce te-a făcut să te duci la medicină ?
SORA VERA : Mă asculți ? E vorba de cuvîntul *lichea.*
DR. SCARLAT *(pare lovit în cap)* : Ce curioasă idee ! Cum te-ai oprit tocmai la el ?

(Se aude sunînd telefonul.)

SORA VERA : E cineva la telefon.
DR. SCARLAT : Vezi tu cine e și ce vrea.

(Sora Vera iese și se aude vocea din anticameră.)

SCENA 7

Dr. Scarlat

DR. SCARLAT *(singur)* : Așa or fi toate femeile, Doamne ? Au un dar de bănuieli, de presimțiri și de concluzii extraordinar.

SCENA 8

Dr. Scarlat, Sora Vera

SORA VERA *(întorcîndu-se)* : Doctorul Haralamb... Vrea să vorbească la telefon cu tine...
DR. SCARLAT : Adineaori a trîntit ușa cît a putut... Ce mai vrea ?
SORA VERA : Nu te-ai mai învățat cu impulsiunile lui ?
DR. SCARLAT : De aceea i le și iert.

(Iese la telefon. Se aude vorba nedeslușită a doctorului Scarlat.)

SCENA 9

Sora Vera

SORA VERA *(singură)* : Scapă printre degete, ca fumul... Cu cît vreau să-l condensez, cu atît se dilată mai mult. Așa trebuie să fie bărbatul ?... Asta e superioritatea lui, că e și prezent și absent ?... Dacă ai vrut tu, Doamne, să-l faci așa, te rog să mă ierți, dar nu te felicit de rezultat...

SCENA 10

Dr. Scarlat, Sora Vera

DR. SCARLAT *(se întoarce animat)* : Măgarul de Haralamb vrea să vie îndărăt. Pretinde că venise la mine cu o însărcinare și că în focul discuției a uitat să-mi spuie de ce venise.
SORA VERA : A fost o discuție cu foc ?
DR. SCARLAT : El a luat foc... Paiele lui se aprind și fără scînteie...
SORA VERA : Treci cu vederea... E prietenul tău cel mai bun.
DR. SCARLAT : Tot trebuia să ies, să văd un bolnav în oraș... Primește-l tu și să-ți spuie ție de ce a venit... Dacă e nevoie de mine, mă găsești la telefonul sanatoriului.
SORA VERA : Aș fi preferat să vorbești tu cu el... Stai pînă vine, și plecați împreună.
DR. SCARLAT : N-aș mai putea să fiu destul de politicos. *(Iese.)*

(Sora Vera îl conduce ; intră Floarea.)

SCENA 11

Floarea

FLOAREA *(singură)* : N-am ce să deretic în casa asta. Toate sînt la locul lor. Cum să nu fie la locul lor, dacă nu vine nimeni ? Am mai fost eu și la alți doctori, dar scoteam de cîte trei-patru ori pe zi găleata cu vată și pansamente, plină... Într-o lună am luat de două ori bacșiș, în total doi poli. Pe scumpetea asta de acum, o leafă se duce numai pe toaletă. E ceva aici, de-l ocolește toată clientela. Și cucoana asta, care nu mă lasă să fac nimic, parcă aș fi spurcată... Ea spală și rufele copilului.

SCENA 12

Floarea, Sora Vera

SORA VERA *(intrînd):* Ce tot bombăneşti, Floareo? Ţi s-a urît la noi? Todeauna te aud cîrtind ca o babă. Ai vreo nedumerire?

FLOAREA: Din partea dumneavoastră, nu. Din partea clientelei...

SORA VERA: Te supără atît de tare clienţii?

FLOAREA: Tocmai că aş vrea să mă supere mai mult... Domnul doctor, cînd vine cîte unul, îl lasă să plece fără să plătească! Să ştiţi de la mine, coniţă, clientul care nu plăteşte în cabinet, nu plăteşte nici onorariul de la uşă...

SORA VERA: Te-ai deprins de la doctorii pe unde ai mai fost. Domnul doctor nu caută bolile pe care le caută ceilalţi domni doctori... Nu face nici spălături, nici injecţii.

FLOAREA: Foarte rău, coniţă. Venea cîte una cu burta la gură, şi după trei ceasuri nici n-o mai cunoşteai de subţirică... Astea sînt bolile bune, coniţă. Zece mii de lei în cabinet, şi cinci sute la uşă...

SORA VERA: Domnul doctor e internist.

FLOAREA: Parcă ceilalţi domni doctori nu erau internişti? Nu mai merge fără mai multe specialităţi, coniţă. Aşa e acum. Şi s-o ia dracul şi pe femeia care crede la un singur bărbat, cum am crezut eu, ca o proastă.

SORA VERA: N-ai de ce să te plîngi. Văd că la tine unul iese şi altul intră.

FLOAREA: M-am învăţat minte, coniţă, arde-i-ar focul de bărbaţi!

(Soneria de la uşă.)

SORA VERA: Trebuie să fie domnul care a mai fost astăzi o dată. Poftească-l.

SCENA 13

Sora Vera, Dr. Haralamb

DR. HARALAMB *(intrînd):* Mi-a spus femeia că doctorul a plecat. Ce mai caut atunci aici? L-am prevenit la telefon să mă aştepte.

SORA VERA: Scuză-l, a trebuit să se ducă la un bolnav, cu care avea oră fixată. Ia loc, te rog. Mi-a spus să-mi comunici mie... *(Doctorul Haralamb e cît se poate de stingherit. Stă pe fotoliu, cu capul plecat şi cu mîinile între genunchi. Bate din palme nehotărît.)* Aţi avut, mi se pare, o discuţie aprinsă. *(Doctorul Haralamb tace. Pauză.)* Nu vreau să-ţi reproşez că ai trîntit atît de tare uşa. S-a răsturnat statueta pe care o primisem cadou, într-o zi fericită, de la el... *(Doctorul Haralamb se îngrozeşte.)* Nu e nimic... Era un înger, pe care-l cunoaşte de mii de ani toată lumea, cu tolba în spate, cu săgeţi. Cînd i se rup aripile, nu mai face să i le lipeşti la loc... cu cocă... Am să-l duc la pod, depozitul amintirilor şi al lucrurilor şubrezite.

DR. HARALAMB *(simţind):* Nu l-aş putea înlocui cu nimic, domnişoară Vera? Permite-mi să-ţi zic tot aşa. Sînt amintiri care nu merg niciodată la pod.

SORA VERA: Cu nimic, dragă doctore. Am pus în locul îngerului cu aripi o scrumieră. Cred că e tot ce-l poate înlocui.

(Doctorul Haralamb ridică puţin capul şi se uită.)

DR. HARALAMB: Parcă ai vorbi tot cu două înţelesuri...

SORA VERA: Cînd nu mai e niciun înţeles, te alegi cu două...

DR. HARALAMB: Totuş nu aş voi să fac din două aspecte un singur înţeles.

SORA VERA: Văd că începi să mă imiţi, doctore... Ce vrei să spui?

(Sună clopoţelul.)

SCENA 14

Sora Vera, Dr. Haralamb, Dr. Pop

DR. POP *(ironic):* Scuzaţi, vă rog, de deranj... Venisem să vorbesc cu...

DR. HARALAMB: Cred că scuzele se adresează numai domnişoarei Vera.

SORA VERA: Din partea doctorului Pop nu mă supără nimic...

DR. POP: Sînt inofensiv ca un tratatament de stomac cînd bolnavul suferă de plămîni!

SORA VERA: Vream să spui că de la un camarad ca dumneata nu mă supără nici aluzia răutăcioasă.

DR. POP: Mulţumesc, Vera, dar n-am vrut să spui mai mult decît am zis.

DR. HARALAMB: Citeodată ai vrea, însă nu se poate... *(Dr. Pop, cu privirea interogativă.)* Vorbesc impersonal... Ca în gramatica franţuzească.

DR. POP: Cu doctorii ăştia nu ştii ce să mai crezi. Cu bolnavii, ei vorbesc limbajul ştiinţific, şi cînd vorbesc românește, o dau pe franţuzeşte.

DR. HARALAMB: Polemizezi cu mine?

DR. POP: Vorbesc impersonal...

SORA VERA: Oricum o ia, tot simpatic rămîne.

DR. HARALAMB : Cu gura lui slobodă, alt medic în locul lui ar fi fost demult răspopit. Îl scapă simpatia...

DR. POP : Şi niţică teamă de adevăr... Nu ajungi prea departe în profesie, dar te ştiu de frică forurile competente.

SORA VERA : Aş vrea să fie niţel mai înfipt şi Scarlat. E afară din cale de amabil.

DR. POP : Alt temperament : şi-a ales o cale mai sigură : politeţea. E din cale afară de şiret...

SORA VERA : Crezi, într-adevăr, ce spui ? E o natură care nu reacţionează. Asta e cu totul altceva decît a fi şiret.

DR. POP : N-o să ne apucăm acum să-l vorbim de rău în casa lui, şi mai ales în absenţă, şi mai ales în casa dumitale.

(Plînge copilul.)

SORA VERA : Daţi-mi voie un moment: iar s-a deşteptat.

DR. POP : La trei ore un supt ! Cred că te uiţi la ceas de patru ori pe zi.

SORA VERA : Desigur, după program. *(Iese.)*

SCENA 15

Dr. Haralamb, Dr. Pop

DR. POP : Ce părere ai, domnule melancolicule, despre plagiat ?

DR. HARALAMB : Ce întrebare e asta ?

DR. POP : Despre plagiatul medical, în special... Nu eşti obligat să răspunzi. Poţi să şi taci.

DR. HARALAMB : Te gîndeşti la ultimul volum al lui Darie ?

DR. POP : Vezi că ştii ?

DR. HARALAMB : Credeam că e vorba de alte plagiate, mai importante...

DR. POP : Celelalte au trecut, autorii lor au ajuns celebrităţi. Plagiatul lui Darie e şi idiot : vorbă cu vorbă, frază cu frază, text tradus, şi tradus prost. Să te prezinţi cu atare porcărie la o catedră ! Mai răstorni şi tu un capitol, mai învîrteşti tabla de materii, mai dai materia peste cap, mai schimbi un titlu... El a mers otova.

DR. HARALAMB : Păi, slavă Domnului, tot otova-i şi el.

DR. POP : Admiţi că sînt şi proşti deştepţi ? Ţi s-ar părea un paradox. Asta e prost detot.

DR. HARALAMB : În medicină, colega, totul e admisibil.

DR. POP : Dar nu-i păcat, dacă te gîndeşti ? Bietul Darie, asudă de douăzeci de ani pentru o catedră şi, cînd s-o capete, îl dă peste cap un plagiat autentic... Plagiatul are dichisul lui, regula lui, pe care savanţii o respectă... Cîte strădanii ! Studii, discursuri scrise de alţii şi învăţate pe dinafară, articole de gazetă... «iscălite» de el.

DR. HARALAMB : Un lucru e curios : cum a băgat de seamă Universitatea, cînd profesorii sînt atît de ocupaţi cu clientela din oraş ? Unii au cîte patru operaţii şi opt spălături pe zi, alţii îngrijesc de cucoanele plictisite şi, după specialitate, le tratează cu anecdote.

DR. POP : Dacă nu se ţinea doctorul Bledea de capul lui, nici nu s-ar fi observat plagiatul. S-a răzbunat...

DR. HARALAMB : Parcă scoteau amîndoi o revistă medicală pentru reclamele fabricilor de medicamente...

DR. POP : Şi i-a tras lui Bledea un chiul de cîteva sute de mii... Îţi dau şi detalii. De la pastilele Rebus o sută de mii, de la injecţia Stirolix şaizeci de mii, de la Centrala Drogheriilor două sute de mii etc. De atunci Bledea nu-l mai slăbeşte...

DR. HARALAMB : Am auzit că s-au şi bătut.

DR. POP : Se bat de cîte ori se întîlnesc, la spital, la sanatoriu. La curse, Bledea îl strigă în public : «Escrocule !» Darie se face că nu aude, şi Bledea repetă : «Pentru tine, doctore Darie, nu-ţi ridica gulerul şi nu fugi !» Acum cîteva zile i-a dat în cap cu receptorul de telefon, în biuroul clinicei Samariteanca.

DR. HARALAMB : Ce atitudine ia Darie ?

DR. POP : Vai de atitudine ! Pune ochii în pămînt şi primeşte : palme, pumni, picioare, telefoane, ca un burduf.

DR. HARALAMB : O să-l desfiinţeze.

DR. POP : Ţi-ai găsit ! Tot o să fie el, dacă nu de-a dreptul profesor definitiv, deocamdată suplinitor.

DR. HARALAMB *(naiv)* : Mai e cu putinţă ?

DR. POP : Tu să fii sănătos ! Ce, nu ştii de cine atîrnă numirea lui ?

DR. HARALAMB : Ba da, de rectorul Dedu ; un om inteligent şi destul de bine situat prin căsătorie, ca să fie incoruptibil.

DR. POP *(rîzînd)* : Ai rămas tot copil, colega. Iată de ce stai cu cameră mobilată la etajul al optulea. Ţi-aduci aminte cum s-a făcut profesor Dedu ? Odată, brusc. Profesorul Soveja s-a retras pe neaşteptate din toate funcţiunile lui : subt pretext de sănătate. Primise în ajun de la Dedu un pachet impozant de acţiuni de ale lui

socru-su ; s-a cîntărit, a cîntărit şi acţiunile, şi a primit. Cine crezi că a dus tratativele la bun sfîrşit ? Darie ! Trăia cu amanta savantului, o actriţă de a zecca mînă, şi femeia a manevrat bătrîneţile lui pînă la succes. Nu-i datoreşte acum Dedu lui Darie o catedră ?

DR. HARALAMB : Mi-e scîrbă ! Oriunde pui nasul pute.

DR. POP : Cum, tu nu ştiai nimic ? Pe ce lume trăieşti ?

DR. HARALAMB : Absolut nimic. M-am înmormîntat în laborator. Orice ai zice, acolo e adevărul, chiar dacă n-ajungem la el. Şi cînd umbli cu adevărul, te simţi cinstit şi sănătos.

DR. POP : De aia n-ai să ajungi tu nimic. Nu e nevoie de adevăr.

DR. HARALAMB : Parcă tu eşti mai breaz ?

DR. POP : Dar cumpărarea catedrei lui Soveja are şi o latură estetică. Ştiinţa nu poate ucide sentimentul artistic. Profesorul şi-a cedat drepturile şi cu o altă condiţie, ca succesorul să-i ridice o statuie... Modelul a avut plăcerea să pozeze sculptorului de viu.

DR. HARALAMB : Aşa se explică, vasăzică, graba, «comitetului de iniţiativă» ? N-aş fi bănuit.

DR. POP : Originalul, după ceremonia inaugurării, îşi gusta eternitatea, fumînd o ţigare, pe banca din faţa persoanei lui a doua, nemuritoare. *(Se întoarce Sora Uera.)* Iat-o şi pe Vera.

SCENA 16

Aceiaşi, Sora Vera

SORA VERA *(congestionată)* : Auzi îndrăzneală ! Asta nu mi s-a mai întîmplat.

DR. POP : Într-adevăr, pare că ţi s-a întîmplat ceva, Vera...

SORA VERA : Nesimţita asta mă chinuieşte în toate zilele.

DR. HARALAMB : De cine-i vorba, domnişoară Vera ?... Nu te mai supăra aşa.

SORA VERA : Îmi telefonează oridecîteori nu e Scarlat acasă, numai ca să mă jignească... şi întreabă de doctor parcă l-ar fi lăsat din braţe atunci...

DR. POP : O doamnă ?

SORA VERA : Doamna doctor Berea...

DR. POP : Nu e nevoie să te munceşti atîta, Vera... îşi face adevărata ei meserie... *(Către Dr. Haralamb.)* Una din protejatele porcului bătrîn, iartă-mă Vera, care răspunde la situaţia de profesor.

DR. HARALAMB : Am auzit ceva.

DR. POP : Aia care, moşind o femeie la spital, i-a scos intestinele crezînd că trage de cordonul ombilical.

DR. HARALAMB : Şi mai e liberă ?

DR. POP : Ba bine că nu ! A făcut ce a făcut profesorul şi a scos-o basmă curată.

SORA VERA *(lăcrimează)* : Dacă Scarlat n-ar amîna mereu căsătoria, n-aş avea acum impresia că sînt o întreţinută. *(Dr. Haralamb se încruntă şi se scoală de pe scaun.)* Iar îţi sare ţandăra, doctore... Vezi să nu mai spargi ceva.

SCENA 17

Aceiaşi, Floarea

FLOAREA *(intrînd)* : Coniţă, un domn doctor Rozeanu caută pe conaşul... I-am spus că vin să vă întreb. *(Dă cartea de vizită.)*

SORA VERA : Dr. Camil Rozeanu.

DR. HARALAMB : Care Rozeanu ?

DR. POP : Radiologul, ăla care a carbonizat-o la raze pe cucoana aia. Trebuie să fi venit pentru consultul de mîine...

SORA VERA : Poftеşte-l.

(Floarea iese.)

SCENA 18

Aceiaşi, Dr. Rozeanu

DR. ROZEANU *(bilbîit, intrînd)* : Sărut mîna, doamnă, da-da-ţi-mi vo-voie să mă-mă mă prezint. Do-do-doctor Ro-ro-zeanu.

SORA VERA : Doctorul tocmai că lipseşte. Vă rog să-l scuzaţi.

(Dr. Rozeanu dă mîna cu fiecare din cei doi medici.)

DR. ROZEANU : E pe-pe-ntru o che-che-stie ur-ge-gentă... Un-un co-co-con-sult important.

DR. HARALAMB : Chestiunea pentru care venisem şi eu, şi pentru care probabil că se găseşte aici şi colegul Pop. Mîine dimineaţă la opt, trebuie, într-adevăr, să ne întrunim la un bolnav, un mare bancher din capitală...

DR. ROZEANU : F-f-foarte-te exact.

DR. HARALAMB : Colegul cam mănîncă vorbele : e cochetăria lui, ca să se facă mai interesant... mai ales faţă de doamne.

DR. ROZEANU : Do-do-domnul co-coleg a-are glu-gluma cam si-si-nistră. Altfe-fel e un bă-băiat exce-ce-celent... *(Rîde.)*

SORA VERA *(vrea să-i lase singuri)* : Pe mine vă rog să mă scuzaţi cîteva minute.

DR. POP : Ştiu ce vrei să faci... Te rog să stai liniştită. Nu ne trebuie nimic...

Dacă nu te astîmperi, plecăm numaidecît.

(Sora Vera se reaşează pe scaunul ei.)

DR. ROZEANU : O să-să-să-i spu-pui co-co-niţei un-una bu-bu-bună...

DR. POP : Trebuie să-ţi explic că specialitatea adevărată a doctorului Rozeanu e anecdota... Nu e singurul dintre medici în această specialitate... Unul din confraţii noştri are un carnet plin în buzunar... fiindcă le uită... Ca să şi le aducă aminte, se duce la toaletă, îşi răsfoieşte carnetul, trage de lanţ şi o aduce proaspătă... *(Către Dr. Rozeanu.)* Desigur, colega, vrei s-o spui pe aia cu brutarul din Hamburg.

DR. ROZEANU : Ce-ce-ce, nu-nu-nu e bu-bu-bună ?

DR. POP : O fi bună, colega, dar am auzit-o de vreo două mii de ori.

DR. ROZEANU : Dar doa-m-m-na n-a mai au-zi-zit-o.

SORA VERA : Mi-ar fi plăcut s-o ascult.

DR. ROZEANU : Ai vă-vă-văzut ?

DR. POP : Lasă-mă s-o spui eu, mai iute... Uite...

DR. ROZEANU : Îi dis-dis-pa-pa-re aroroma.

DR. POP : Colegul e convins că are un mare talent de povestitor şi că anecdotele sale n-au savoare decît spuse de el... Rîde singur, şi auditoriul nu află sfîrşitul decît a treia zi... In cîteva cuvinte, un brutar din Hamburg, bolnav, s-a dus la un mare profesor din Berlin, care l-a examinat şi i-a spus că mai are de trăit cîteva zile : să se întoarcă de urgenţă acasă. După doi ani, trecînd iarăş prin Berlin, perfect sănătos, s-a întîlnit cu profesorul pe stradă, l-a salutat şi i-a spus că-i merge admirabil. «Ce folos ! i-a răspuns profesorul, pentru ştiinţă dumneata eşti un om mort.» *(Către Dr. Rozeanu.)* Nu era asta ?

DR. ROZEANU : Ba-ba-ba da-da-da... Dar n-a-n-a-n-are di-di-dic-ţiune. *(Emoţionat, vrea să mai explice ceva, dar mai suferă de o infirmitate : îi scapă aerul pe nas, din cînd în cînd, ca un sifon la sfîrşit.)*

(Intră Floarea, din nou, cu două cărţi de vizită.)

SCENA 19

Aceiaşi, Floarea, Dr. Botea şi Dr. Filip

FLOAREA : Au mai venit doi domni doctori, coniţă.

DR. POP : Azi plouă cu doctori. Îmi dai voie. *(Citeşte cărţile de vizită.)* Nu cunosc...

SORA VERA : Poftеşte-i să intre !

(Intră doctorii, foarte tineri. Floarea iese.)

DR. BOTEA : Ne daţi voie, doamnă, sînt doctorul Botea. Doctorul Filip.

SORA VERA : Domnii doctori Haralamb, Pop şi Rozeanu. Domnii doctori Botea şi Filip. Vă rog luaţi loc şi încredinţaţi-mi scopul vizitei dumneavoastră.

DR. BOTEA : Am vrea să-i comunicăm ceva domnului doctor Scarlat ; colegul meu din partea domnului profesor Duţu, şi eu din partea domnului profesor Ariton.

SORA VERA : Nu-mi rămîne decît să-l caut pe doctor cu telefonul şi, dacă dau de el, îi voi comunica să vie imediat acasă.

DR. BOTEA : Vă sărut mîinile, doamnă, e ceva destul de important...

(Sora Vera iese.)

SCENA 20

Aceiaşi, fără Sora Vera

DR. POP : Domnii profesori, din partea cărora veniţi dumneavoastră, n-au prezidat, fiecare, cîte un consult, acum vreo zece şi vreo douăzeci de zile, la financiarul Robert ?

DR. BOTEA : Exact ! Am fost rugaţi de domnii profesori respectivi să-i comunicăm domnului doctor Scarlat opiniunile şi concluziile domniilor lor...

DR. POP : Am luat şi noi, cei prezenţi, parte la consult... Eu am participat pînă acum la cinci consulturi ale pacientului Robert, şi cam pricep ce vor domnii profesori... Asta se cheamă, în toate lucrurile afară de medicină, dacă nu mă înşel, trafic de influenţă, sau, mai bine zis, ingerinţă.

DR. BOTEA : N-am cuteza să caracterizăm...

(Intră Sora Vera.)

SCENA 21

Aceiaşi, Sora Vera

SORA VERA : L-am găsit la sanatoriu. Vine numaidecît şi vă roagă stăruitor să-l aşteptaţi, mai cu seamă că aţi venit să-i vorbiţi din partea domnilor profesori...

(Doctorii Haralamb şi Pop schimbă o privire.)

DR. POP : Ar fi timpul să plasezi o anecdotă, colega. Alege una lungă, ca să ajungă pînă vine gazda... Poate că ai şi dumneata un carnet. Noi întoarcem spatele.

DR. ROZEANU : Da-da-da-că m-ai tă-tă-iat cînd a-a-aveam dispo-po-poziţie, a-cu-cum nu mă-mă-mă mai tratrage ini-ni-ma...

DR. POP : Povesteşte cum s-a produs gangrenarea picioarelor doamnei Fenopol...

DR. ROZEANU : Eşti ne-ne-deli-li-cat...

DR. POP : Nu te sfii, dragă colega, toată lumea cunoaşte această tragică întîmplare... Doamnei îi ieşea părul de la picioare prin ciorapii de mătase şi a venit la dumneata, ca la cel mai mare radiolog, să o depilezi... Spune dumneata restul.

DR. ROZEANU : Nu-mi-mi ma-mai babate ca-capul. *(Se întoarce şi-şi trece timpul citind cotoarele cărţilor dintr-o etajeră.)*

DR. HARALAMB : Am auzit că au fost siliţi să-i amputeze ambele picioare...

DR. POP : Radiologii se cam încurcă la Eri.

SORA VERA *(răsfoieşte carnetul atîrnat la centură)* : Tocmai am acest cuvînt scris. Ce sînt Erii ăştia ?

DR. POP : Croitoresele au centimetrul, radiologii au Erul, care măsoară razele. Unui presupus bolnav i se recomandă, odată cu tratamentul de raze, şi numărul de Eri necesari : treizeci, patruzeci, şaizeci de Eri. Diferenţa între unii şi alţii este că pînă la un număr nu simţi nimic, că mai sus îţi arde nasul, timpanul, inima, creierul, după tărie. Doctorul Rozeanu a reuşit pînă acum, în ceea ce priveşte pe domnul Robert, să-i suprime pofta de mîncare şi să-i dea o înnecăciune cu sughiţ, pe care le-a complectat admirabil doctorul Ieşeanu, printr-un regim de mizerie fiziologică. Bătrînul dă semne de demenţă. Avem la activul nostru cinci consulturi, ca să ne aflăm în treabă.

DR. HARALAMB : Razele nu sînt încă îndeajuns de studiate.

DR. ROZEANU : Poa-poate vre-vrei să-să le stu-stu-di-diezi du-dumneata.

DR. POP : Nici nu e nevoie, colega. Regula e următoarea : medicul, din zestrea pe care o ia odată cu fata unui mare samsar sau fabricant de cărămidă, cumpără, odată cu mobilierul, şi o instalaţie de raze. Mecanicul îi arată cum se învîrtesc întrerupătoarele, şi tînărul însurăţel operează numaidecît. Toţi clienţii au auzit de raze şi nu mai au nicio încredere în medicii fără raze. Clientul simandicos doreşte să se usuce cu ajutorul medicului, ca o mumie. Medicul se supune şi-l usucă. După experienţă, clientul ar voi să dea înnapoi, şi-i prea tîrziu. Nu se mai poate... Uscăturile astea rămîn uscate.

DR. FILIP *(pedant)* : Domnul doctor nu crede oare în eficacitatea admirabilelor tratamente cu minunatele raze ?

DR. POP *(către Dr. Rozeanu)* : Răspunde dumneata, domnule coleg radiolog, care freci razele de vreo treizeci de ani... Tînărul doreşte să se instruiască... Cîţi bolnavi au ieşit din uzina dumitale vindecaţi ?

DR. ROZEANU *(răzbunător)* : Mi-a spupus pro-fe-fe-sorul cu-cu care am învăţat că ra-ra-ze-ze-le sînt f-f-foarte efi-fi-ficace şi co-co-contra bă-tă-tăturilor. *(Glumind.)* Pa-pa-tru. Eri la pi-pi-ciorul stîng, şi nu-nu-mai trei la dre-dre-ptul.

DR. POP : Îmi place că ţi s-a dezlegat limba.

(Intră Dr. Scarlat.)

SCENA 22

Aceiaşi, Dr. Scarlat

DR. SCARLAT : Mi s-a umplut casa de doftori.

DR. POP : Cînd nu e grîu, te mulţumeşti şi cu neghină.

DR. SCARLAT : Cărui eveniment îi datoresc atîta amabilă afluenţă ?

(Cei doi doctori tineri, în picioare.)

DR. FILIP : Ne permiteţi să vă vorbim în particular ?

DR. SCARLAT : Cu permisiunea domnilor colegi.

DR. POP : Cine s-ar putea opune la confidenţele sufleteşti ?

SORA VERA *(care aşează cărţile în bibliotecă, a isprăvit)* : După ce lucrează doctorul o noapte, e un adevărat balamuc.

DR. SCARLAT *(către Dr. Haralamb)* : Pe tine sînt supărat.

DR. HARALAMB : Pînă ce isprăveşti spovedania, o să-ţi treacă.

(Cei trei doctori trec într-o cameră vecină.)

SCENA 23

Dr. Haralamb, Dr. Pop, Sora Vera, Dr. Rozeanu

DR. POP : Bănuiesc de ce au venit asistenţii... Profesorii au aflat de consultul de mîine şi iau măsuri să nu li se surpe prestigiul. A apucat primul profesor să spuie cancer, şi toţi au ţinut-o, unul de altul, lanţ. Răspunderea e compensată prin unanimitate. E şi comod, fără bătaie de cap. Ei nu doresc să iasă, la consultul de mîine, altceva decît cancer.

DR. ROZEANU : Fi-firește.

DR. HARALAMB : Eu iau întîia oară parte mîine la un consult... Nu știu ce caut acolo, cu sentința gata făcută înnainte de proces... Nici nu știu cum se desfășoară un consult...

DR. POP : Pe căprărie. Profesorul formulează, și medicii aprobă... Afară de unul *(subînțeles «de mine»)*... Robert n-are cancer cum n-am eu acuma gîlci... Dar a-nceput să creadă și el, dacă cinci consulturi cu cinci profesori au fost de aceeaș părere.

DR. ROZEANU : Si-sigur.

DR. HARALAMB : Cum ? Ce rămîne atunci din conștiința profesională ?

DR. POP : Cînd ai stat cîțiva ani cu ochiul încremenit în microscop, nu mai vezi, dincolo de lentile, nimic, și profesorii ți se par blajini ca niște bacterii crescute pe bulion, în eprubetă. Dacă medicul tînăr ar avea dramatica idee să nu fie de părerea lui, profesorul îl ia la ochi, și s-a isprăvit cu toată cariera lui. Trebuie să știi că profesorii noștri sînt foarte puternici în societate și Stat... Ei îngrijesc de metehnele secrete, de amintirile din tinerețe, ascunse, ale marilor personaje...

DR. HARALAMB : Disciplină, nu glumă...

DR. ROZEANU : Da-da-da, dis-disciplină, nu-nu glu-glumă.

DR. POP : E prea puțin zis disciplină : zi cazonerie. Cazoneria nu e în armată : e în medicină. N-ai văzut cum e primit profesorul de medici ? În cea mai impecabilă poziție de drepți. Profesorul vine legănat, cu capul culcat jumătate pe umăr, de-abia consimte să se uite prin deschizătura somnolentă a pleoapelor... Gurița lui tace și se strîmbă de un surîs olimpian. Șeful de clinică îi dă raportul, și urechea lui leneșă nici nu ascultă. Ipotezele medicului primar le respinge printr-o grimasă. Îi miroase tot, și ideea și vorba... Augustul lui nas plutește sus, în parfumele eternității... Să te împingă Necuratul să ai o privire de ansamblu, că te-ai curățat. Trebuie să calci cu sferturi de pas, să bagi bine de seamă dacă muzica ta se potrivește cu vioara lui, dacă o presupunere a ta poate fi de acord cu lipsa de opiniune a profesorului, care niciodată nu-i de acord decît tot cu un alt profesor.

DR. HARALAMB : Asta nu mai e cazonerie, e slugărnicie.

DR. POP : Cînd îi crapă un cauciuc la automobil, profesorul trimite pe șeful de clinică să i-l caute, și dacă uită să i-l și plătească, această ușoară scăpare din vedere trece în contul favorurilor consimțite față de un inferior.

SORA VERA : Ca să ajungi profesor trebuie să treci prin toate scările și concesiile astea ? Bietul Scarlat ! Vrea să fie profesor și el.

DR. POP : În camera de alături, doi secretari de profesori îi dictează diagnosticul de mîine.

DR. HARALAMB : Și cum, el are să primească diagnosticul din ordin ?

SORA VERA : Vai, domnule doctor. Mi se pare că așa o să fie... I-am spus : «Haidem la țară». Mi-a răspuns : «Eu am altă menire, eu nu pot să trăiesc între găini și curci...»

(Sora Vera iese, în vreme ce intră Dr. Scarlat.)

SCENA 24

Aceiași fără Sora Vera ; Dr. Scarlat

DR. SCARLAT : Mîine avem vasăzică un consult atît de important, și domniile-voastre nu mi-ați spus nimic ?

DR. HARALAMB : Venisem să te anunț din partea profesorului.

DR. SCARLAT *(bine dispus)* : Iei și tu parte, ursule, la consult ?

DR. HARALAMB : Nu mă simt vinovat. Mă silește profesorul. Are părerea că e nevoie de un ochi de laborator. Avem de studiat împreună un adevărat dosar de analize, de grafice, de radiografii și observații.

DR. ROZEANU : Sî-sî-sîntem co-co-convocați to-toți pe-pe-pe specii-cialități.

DR. SCARLAT : Nu mai e un consult, e un adevărat consiliu de miniștri.

DR. POP : Mai sînt convocați și alții : vor fi doi profesori, mă rog ! Dar ce au devenit tinerii medici, cu care ai avut o spovedanie în cabinet ? Sînt atît de politicoși că nici n-au venit să-și ia rămas-bun ?

DR. SCARLAT *(agasat)* : Au plecat direct prin vestibul.

DR. POP : Veniseră să-ți comunice opiniunile profesorilor, din consulturile precedente, asupra aceluiaș caz... Ca nu cumva să rătăcești... Poți fi măgulit, au început să intereseze părerile tale și pe dascălii fără părere personală... Ai, domnule ilustru coleg, o situație științifică recunoscută, și domnii de la Facultate se tem de tine, și vor să te lanseze... Prima condiție : să asculți de ei...

DR. SCARLAT : Ar fi de dorit să fii mai puțin indiscret...

DR. ROZEANU : Lu-lu-pu-pul îşi leapă-pă-dă nu-ma-mai pă-părul, nu-nu şi-şi năra-vul.

DR. POP : Să-ţi mai dau cîteva proverbe. Scrie-ţi-le în agenda de buzunar : Unde dai şi unde crapă... Cum e turcul şi pistolul... Bagă de seamă, cînd le plasezi, să faci şi cîteva repetiţii : pune-ţi o pietricică subt limbă...

(Colegii rîd. Dr. Rozeanu ar vrea să răspundă, dar îl trădează limba, preferă să tacă.)

DR. HARALAMB : Mîine dimineaţă, la opt precis. *(Către Scarlat.)* Să nu faci cumva să nu vii...

DR. POP : Vine bucuros. E primul client aşa cum îi trebuie lui. E greu numai începutul... Cînd i-oi spune că are în familia Robert şi o admiratoare, chiar pe fiica pacientului, o să fie şi mai bucuros. *(Doctorul Scarlat se uită semnificativ.)* A fost la conferinţele talc pentru coconet. Mă surprinde că nu ţi-a sărit de gît în plină sală: e foarte expansivă şi, cu milioanele ei, îşi permite multe.

DR. SCARLAT *(interesat)* : Pocita aia, care are cîte un accident de automobil pe zi ?... *(Evaziv.)* Foarte antipatică...

DR. POP : Da... da... da... Asta se cîntă pe aria valsului din «Faust»... Te previn însă că n-o să-ţi fie uşor, trebuie să basculezi sau să alegi între profesori şi pacient. Profesorii ţi-au trimis sugestia că are cancer şi tumoare la creier, iar bietul om nu are nimic... Şi domnişoarei îi trebuie un nume ştiinţific.

(Sora Vera ascultase din dosul uşii. Doctorul Scarlat zăreşte uşa crăpată şi pe Sora Vera ascunsă.)

DR. SCARLAT *(către Dr. Pop, cu degetul pe buze)* : Sşşt ! *(Intră Sora Vera cu Floarea după ea, aducînd o tavă lungă cu dulceaţă.)*

DR. POP : Ce atît deranjament, Vera ?

SORA VERA : În gospodăria doctorului Scarlat, asta nu se cheamă deranjament. *(Urmărindu-i privirile lui Scarlat şi adresîndu-se doctorului mai puţin cunoscut.)* V-aş ruga să-mi daţi adresa dumneavoastră, domnule doctor, că să vă trimit invitaţia de cununie...

DR. ROZEANU : Si-sin-ce-rile me-me-le fe-fe-licitări.

DR. HARALAMB : Biata Vera !

CORTINA

ACTUL AL DOILEA

În salonul bolnavului. Prin uşa dată pe jumătate de părete, se zăreşte, peste un lung vestibul, camera în care zace bolnavul, cu o soră în halat alb, făcîndu-şi de lucru prin odaie.

SCENA 1

Dr. Haralamb, Dr. Pop, Dr. Preda (se trage de guler, ca să-l lărgească, strîmbă gura şi, cu mişcări bruşte de cap, îşi dă capelura pe ceafă : băiat frumos), Dr. Fotea

DR. POP : Boierii se fac aşteptaţi... Are protocol şi Scarlat, care vine odată cu profesorul. S-a dus să-l ia de acasă...

DR. HARALAMB : Să vezi ce are să spuie profesorul : că a lucrat pînă la ziuă la vitamine şi hormoni. Azi-noapte la patru, cînd a sunat la el, de la spital, medicul de serviciu, încă nu venise de la club.

DR. POP : Cînd întîrzie, pierde cîte o sută de mii de lei şi aşteaptă să şi-i recupereze. A fost ceva serios la spital ?

DR. HARALAMB : Destul de serios. Simbătă, profesorul a descusut o apendicită operată de el. I-a scos aţele cu două zile mai devreme, că se grăbea să se ducă la moşie... Duminică şi luni a stat la ţară. Iar marţea nu pleacă la drum... E superstiţios. Joi, pacientul a murit. Avea douăzeci şi trei de ani şi era sănătos tun.

DR. POP : Numai la profesorul Ariton mai mor oamenii de apendicită. De-cînd i-a plecat asistentul, nu-i mai taie nici briciul.

DR. HARALAMB : Cum l-a lăsat să plece ?

DR. POP : Întreabă cum s-a scăpat de el. A fost foarte greu... A căutat întîi să-l numească la o catedră de provincie ; a refuzat.

DR. HARALAMB : Prea absurd... Își taie cineva mîna dreaptă ?

DR. POP : Profesorul și-a tăiat-o. Atît i-a rămas din priceperea la chirurgie, autooperația. L-a plictisit celebritatea căpătată prin asistentul lui... și a zis că acum, cînd ia de la două sute de mii de lei în sus de intervenție, plătită înnainte, nu mai e nevoie să fie condus. Și omoară bolnavii unul după altul.

DR. PREDA : În cîteva cazuri, Japurda l-a oprit să taie greșit, apucîndu-l de mînă în secunda cînd era să omoare.

DR. FOTEA *(uitîndu-se la ceasul de la mînă)* : Dacă știam că ora opt se face nouă, veneam mai tîrziu. *(Deschide pianul, schițează cîteva acorduri.)*

DR. POP : Nu vrei să ne cînți ceva ? Poate că și bolnavul va cîștiga din muzică mai mult ca din medicină.

DR. FOTEA : *(răsfoind partiturile)* : Tot ce pot să-ți spun : minunat pian. Dar stupid repertoriu. E ca un cal de curse hrănit cu coceni. Pentru așa muzică era de-ajuns o flașnetă.

SCENA 2

Aceiași, Dr. Ieșeanu

DR. IEȘEANU *(intră grav și pedant)* : Am onoarea, domnilor colegi.

DR. POP : Salutăm respectuos personajul.

(Intră Dr. Rozeanu. Dr. Ieșeanu dă mîna cu fiecare și ajunge la Dr. Rozeanu.)

DR. IEȘEANU : Ai venit și dumneata ?

DR. ROZEANU : Să vă-vă spui un-un-a bu-bu-nă. *(Se uită împrejur.)*

DR. POP : Ai mai spus una «bu-bună» și săptămîna trecută, dar a rămas «poa-poanta» pentru altădată.

DR. ROZEANU : Aia cu-cu tu-tu-rcul, ori aia cu de-den-tistul ?

DR. POP : În gurița matale toate-s la fel. Mă rog, doctore Ieșeanu, te menții la tumoare ?

DR. IEȘEANU : N-am zis categoric tumoare. Am zis că poate fi o tumoretă.

DR. POP : Tumoretă e într-adevăr mai drăguț și mai acceptabil. Dumitru începe a fi Mitică. Dar gîndul matale a fost la tumoare, doctore...

DR. IEȘEANU *(surîde)* : Sînt un încăpățînat.

DR. POP : Te-ai mai încăpățînat de cîteva ori în cariera dumitale... Noroc că nu-i în joc propria noastră căpățînă, ci a clientului.

DR. HARALAMB : Puteți să spuneți pe ce întemeiați presupunerea dumneavoastră ?

DR. IEȘEANU : Nu-i o presupunere, e o certitudine...

DR. HARALAMB : Venită de unde ?

DR. IEȘEANU *(iritat)* : Vrei să-mi faci un examen, sau un proces de conștiință ?

DR. HARALAMB : Desigur, domnule doctor, de ce nu ? În meseria noastră nu e permis să diagnosticăm după fantezie și, dacă-mi dați voie, nu vi se cunoaște un simț clinic de invidiat. Fiindcă ziceți dumneavoastră, magister dixit, nu e de ajuns. O să intrăm în consult și am un fel de impresie că o să fie cel din urmă.

DR. IEȘEANU : N-am de dat socoteală...

DR. HARALAMB : Ce rost am eu atunci la un consult unde nu ne dăm socoteală de ce spunem ?

DR. POP *(către Dr. Ieșeanu)* : Îți mai amintești consultul de la doamna Sorescu, care, Dumnezeu s-o ierte, a murit ?

DR. IEȘEANU : Nu, nu-mi aduc aminte.

DR. POP *(către ceilalți doctori)* : O doamnă dormea cîte șapte zile în șir și sta trează cîte șapte zile în șir... Domnul doctor a diagnosticat «tumoare la creier», a făcut prețul cu familia și era cît pe-aci să primească onorariul de trei sute de mii, în ajunul operației.

DR. IEȘEANU : Și ce vrei să spui cu asta ?

DR. POP : Domnul doctor se impacientează, crezînd că acuz pe chirurgii noștri iluștri că nu pun cuțitul pînă nu li se numără pe masa de operație onorariul. Dar, ca să continui, că tot n-avem ce face deocamdată : cineva din familie, foarte indiscret, a întrebat : «Garantați, domnule doctor, că nu moare ?» Doctorul Ieșeanu a răspuns: «Nu.» Celălalt a întrebat iarăș : «Păi atunci de ce o mai operăm și cotrobăim prin creier ?» Răspunsul domnului doctor Ieșeanu a fost admirabil : «Ca să ne încredințăm dacă doamna a suferit de ceea ce bănuim». Domnul doctor «bănuiește»... Pe bănuială nu putem întemeia, în medicină, o sentință... Eu, de pildă, nu bănuiesc, sînt documentat, că domnul doctor Ieșeanu are priceperea limitată.

DR. IEȘEANU : Domnule doctor !...

DR. POP : E de ajuns ca să-i ceri demisia din importantele posturi ce ocupă. Domnul doctor nu stă, ca tine, doctore Haralamb, într-o cameră mobilată, la al optulea etaj.

DR. IEȘEANU : Repet, ce vrei să spui cu asta ?

DR. POP : Tu spuseși, doctore Haralamb,

că n-ai rost la un consult cu sentința dată de mai înnainte. Domnul doctor Ieșeanu n-are sensibilitatea ta maladivă. Vezi că el nu pleacă, stăruiește. Dumnealui umblă după creierul bancherului... Asta îi aduce pe puțin două milioane, dacă nu-l împiedicăm noi...

DR. IEȘEANU : Sînt angajat de familie, și calomniile profesionale nu mă ating.

DR. POP : E mai presus de ce se zice. E situat dincolo de bine și de rău. E divin.

DR. IEȘEANU : Am toată încrederea familiei Robert.

DR. PREDA : Vă urmăresc, domnilor colegi, cu interes... Am cunoscut și eu un caz analog. Tumoarea la creier a unui înnalt magistrat care n-avea nicio tumoare, și căruia profesorul cutare i-a impus o tumoare, pentru că se bucura și el de încrederea familiei, și de o încredere atît de necontrolată, încît și bolnavul era convins că are tumoare la creier, după ce a cheltuit o moșie, o zestre și a compromis o carieră... Îl costase tumoarea prea mult, ca să renunțe la ea. Ca un samsar de tablouri, păcălit cu o colecție de mușamale, cum zice Luchian, pe care și-a dat toată averea, silit să-și închipuie că e proprietarul unei pinacoteci.

(Doctorul Ieșeanu a deschis o carte și citește în ea.)

DR. POP : Colegul s-a adîncit în lectură... Îți atrag atenția, colega, că citești un index al căilor ferate, și că nu e măcar în versuri.

DR. IEȘEANU : Nu poți ajunge să mă jignești.

DR. POP : E mai presus și de jignire.

DR. PREDA : Cazul de care îmi aduc aminte. ar merita să fie publicat. Ca să i se exprime tumoarea la radiografie, profesorul în chestiune i-a pompat bolnavului aer în creier, de cîteva ori, dar tumoarea n-a voit să se exprime ; înțelegeți de ce : pentru simplul motiv că bolnavul n-avea tumoare și nici tumoretă... Inteligența clientului, pompată cu văzduh, începea să șovăie, căzută, după ultima pompă, în imbecilitate... Atunci i s-au administrat raze, și razele i-au răscopt auzul, mirosul, gustul, urechile, nasul, limba, transformate în gutaperci.

DR. ROZEANU : Mă-mă-rog cu c-cîți Eri interna-na-ți-onali a fo-fo-fost tratatat ? Eu nu-nu trec, ori-ce ar fi-fi, peste trei-ze-zeci...

DR. PREDA : Nu știu toate detaliile. Tot ce știu este că după ce l-a desființat pe bolnav, profesorul l-a abandonat... Îi luase vreo șase sute mii lei aur.

DR. POP : Experimenta, la șaizeci de ani, un studiu, pe care nu-l făcuse la douăzeci și cinci. Viața și omul n-au nicio valoare pentru anumiți măgari din medicină.

DR. IEȘEANU : Mă rog, întîi știința și apoi bolnavul...

DR. POP : Poftim imbecilitate.

DR. IEȘEANU : Te rog să-ți retragi cuvintele...

DR. POP : Parcă dacă mi le-aș retrage s-ar schimba ceva la dumneata ?

(O bătaie în ușă : Doamna Robert.)

SCENA 3

Aceiași, Doamna Robert

DOAMNA ROBERT *(sfiioasă și precioasă)* : Îmi dați voie... E nouă și un sfert, și domnul profesor fixase orele opt pentru consult. Trebuia să mai vie și domnul doctor Scarlat, doctorul Drîngă și încă doi-trei domni profesori. E marele consult.

DR. POP : Sărut mîna, doamnă. Permiteți să vă prezint pe doctorul Haralamb, care vine pentru întîia oară.

DOAMNA ROBERT : Sînt din ce în ce mai neliniștită și, din nefericire, încep să nu mai înțeleg nimic. — Bună ziua, domnilor doctori.

DR. ROZEANU : Să-sărut mî-mîna, ce ma-mai fa-faceți ?

DOAMNA ROBERT *(fără să-i dea atenție)* : Aș spune prea puțin, dacă aș face constatarea că domnii doctori sînt în complect dezacord. Îmi era frică de moarte. Acum mi-e frică de medicină. Intrînd pe ușă, ce-am auzit m-a edificat. Ce faceți, domnilor doctori ?

DR. ROZEANU : To-tocmai vrea-vream să-să știu și-și eu...

DR. IEȘEANU : Vă rog, doamnă, familia niciodată nu trebuie să ia parte la controversele medicale. Sînt lucruri care nu pot fi înțelese de orișicine.

DR. POP : V-au căzut, poate, în mînă, vreodată, doamnă, rețetele domnilor doctori. Sînt misterioase. Știința nu e pentru familie, pentru bolnavi, pentru vulg.

DOAMNA ROBERT : Dialogul domniilor-voastre, domnilor doctori, nu prea am impresia că seamănă a controversă.

DR. POP : Controversa e o vorbă de teologie, pentru mascat incapacitatea noastră, doamnă. Ce face bolnavul, doamnă ?

DOAMNA ROBERT : Începuse iar să se vaiete, i-a administrat sora o seringă cu morfină, și parcă s-a mai potolit.

DR. IEȘEANU : Foarte bine. Morfina i-am prescris-o eu.

DR. POP : Ești încîntat de efect ? De

șase luni, decînd ia seringă și morfină, a slăbit la jumătate.

DOAMNA ROBERT: Sînt scufundată în cea mai neagră deziluzie și cel mai negru întuneric. *(Dezolată.)* Nu-mi dă nimeni, domnilor doctori, o mînă de ajutor. Iată ce am ajuns: să cerșesc și ajutor. *(Uitîndu-se la Dr. Ieșeanu.)* Ce am făcut în atîta timp, domnule doctor, dacă trebuie s-o luăm de la început, tocmai cînd mi-e groază să-mi dau seama că ne dă tîrcoale sfîrșitul? *(Disperare și totuș ținută orgolioasă.)*

DR. POP: Nici razele nu au avut niciun rost.

DR. ROZEANU: Cu-cum nu-nu-nu au avu-vut ni-niciun ro-rost?

DR. IEȘEANU: *(mîndru):* Tot ideea mea a fost.

DR. POP: Te și făliești...

DR. IEȘEANU: Ce vrei să spui?

DR. POP: Ai mai întrebat de cîteva ori. Am vrut să spui exact ce-am spus.

DR. IEȘEANU *(către Doamna Robert):* Toți domnii profesori care au prezidat consulturile au adoptat tratamentul și părerile mele.

DR. POP: Lene de gîndire și poate și absență de așa ceva. *(Brusc.)* Doamnă, mai aveți în casă morfină?

DOAMNA ROBERT: Avem un raft întreg. Toate formele de morfină. Fel de fel de etichete, fel de fel de ambalaje, fel de fel de pseudonime, cu nume de cofetărie. O cutie era bună la opt dimineața, la zece nu mai era bună și trimiteam după alta, care înceta să mai facă efect, peste o jumătate de ceas. Mii de otrăvuri au fost încercate. Avem o cameră plină de sticle, de prafuri, de borcane, de tablete, o adevărată farmacie.

DR. POP: Domnul Robert doarme?

DOAMNA ROBERT: Nici nu doarme, nici nu-i treaz... Stă cu limba afară, și sora i-o udă cu un tifon înmuiat în apă... I s-a dat și scopolamină. Dar să-l auziți ce spune, te ia groaza, domnule doctor... vorbește ca un nebun... azi m-a întrebat dacă mai fumez cu pipa. *(Schițează un plîns.)* Sînt disperată, domnilor doctori.

DR. POP *(vroind să iasă spre odaia bolnavului):* Mă duc să-l văd ce face.

DR. IEȘEANU *(îi ține calea):* Pînă nu se complectează consultul, nu trebuie vizitat bolnavul...

DR. POP: Bolnavul a devenit proprietatea domnului doctor și nu-i mai aparține nici familiei... Poftiți cu mine, doamnă Robert... *(Ies Dr. Pop și Doamna Robert).*

SCENA 4

Aceiași, fără Doamna Robert și Dr. Pop

DR. IEȘEANU: Doctorul Pop la toate consulturile face opinie separată și se opune la orice tratament. A îndispus pe toți domnii profesori...

DR. HARALAMB: Poate că o fi avînd dreptate.

DR. ROZEANU: Da-dacă n-ar fi-fi a-atît de în-gîm-gîm-fat ar fi do-doc-tor bu-bu-bun.

DR. HARALAMB: Domnul doctor Rozeanu confundă sentimentele contrarii. Cît privește pe medici, sînt întodeauna de făcut rezerve. Nici doctoratul nici catedra nu conferă capacități și infailibilitate.

DR. IEȘEANU: Dar cînd șase, șapte, opt specialiști sînt de aceeaș părere, e necuviincios să nu te raliezi la ea.

DR. PREDA: Vezi, asta-i toată chestiunea: ceea ce numești dumneata cuviință e oportunitate. Dacă e în joc viața unui bolnav, să fii numai binecrescut, sau servil, ca să-i placi profesorului, care, asigurat de o tăcere la toate greșelile lui, te va chema la toate consulturile la care-i invitat, e o asociație la consecințe.

SCENA 5

Toți din scena 3, Marieta

DR. POP *(intrînd):* L-am găsit într-o stare de descompunere revoltătoare. Bolnavul e pus în agonie cu forța și în stare de tîmpenie permanentă. Dacă mai continuă cu morfina, mai are de rezistat zece zile.

DR. IEȘEANU: Vă luați o responsabilitate gravă, doctore...

DR. POP: Mi-am luat-o înnainte de a te rosti dumneata....

DR. HARALAMB: Doctorul Pop și-a făcut o reputație de sceptic. Dar știe să fie și hotărît.

DR. POP: Nenorocitul are o vitalitate de taur, dacă a rezistat la toate dementele medicale aproape de un an întreg... Știți ce a înghițit cu gura, cu mușchii și cu vinele lui acest om? Dovadă demonstrativă că viața nu vrea să cedeze. Îl găsii într-un hal nemaipomenit...

DR. HARALAMB *(ia telefonul):* Ce număr are Scarlat?

DR. POP: M-a întrebat, cînd am intrat la el, dacă prefer pipele de porțelan pipelor de lemn. Era în halucinarea morfinei.

DR. HARALAMB *(îl caută în carte și face numărul):* Alo!... Bună dimineața, domnișoară Vera. A trecut de nouă și jumătate, și consultul trebuia să aibă

loc la opt fix... Mai aşteptăm ?... Da... Serios ?... Lasă-le încolo de presimţiri... Sărut mîinile... *(Pune telefonul în furcă. Tare.)* Are o pană de cauciuc şi bara de direcţie ruptă. *(Aparte, către Dr. Pop.)* Vera avea o presimţire... Şi s-a rugat să i se întîmple lui Scarlat un accident pe drum... Faptul că accidentul s-a şi întîmplat verifică în mintea ei că presimţirile îi sînt întemeiate... Nu ştii ce m-a rugat ? Să facem consultul fără el şi să-l punem în faţa faptului împlinit.

DR. POP : Mi-e milă de ea, săraca. Se fereşte de contactul fatalităţii.

DR. HARALAMB : Scarlat nu merită o asemenea femeie... Numai canaliile au noroc.

(Dr. Pop are o idee. Se întoarce în camera bolnavului şi se aude un zgomot de sticlărie, aruncată într-un vas.)

DR. ROZEANU : E-este foa-foarte tîr-tîr-ziu... Dar u-u-unde s-a-s-a du-dus doc-doctorul Po-Pop ?

DR. POP *(intră strigînd)* : Aruncaţi-mi toate ticăloşiile astea la gunoi. Eu am şi început consultul suprimînd morfina... Intrăm într-o fază nouă. *(Către Dr. Ieşeanu.)* Sper, domnule doctor, că nu o să-i aduceţi morfina pe subt ascuns. Vă atrag atenţia că glumesc foarte des, dar nu absolut întodeauna.

DOAMNA ROBERT *(intră speriată de ce s-a făcut)* : Vai, ce-aţi făcut domnule doctor ? Ce ne facem acum fără morfină ? Ce-or să zică domnii profesori ?

DR. POP : Nu vă îngrijoraţi, doamnă. Să vă explic mecanismul, ca să înţelegeţi toată gravitatea situaţiei. Medicii s-au încurcat în diagnostic şi, ca să scape cu faţa curată, ţin bolnavul flămînd şi adormit de cîteva luni. Pe de o parte îi suprimă durerile, şi pe de alta îl trag uşor din pat în mormînt. Luaţi de scurt, medicii vor răspunde că şi-au făcut datoria. Eu, doamnă, nu-mi înţeleg datoria aşa...

DR. IEŞEANU : De ce aţi aprobat pînă acum tratamentul ?

DR. POP : Te furişezi şi după mine, doctore Ieşeanu ? L-am dezaprobat. Aţi avut grije să mă puneţi pînă acum într-o minoritate odioasă şi am acceptat... E vorba de viaţa unui om, doctore... Nu te atinge teama ?... Ştii dumneata ce e viaţa, ca să-ţi permiţi să te joci cu ca ? Ai vrea să şi surîzi, nemernicule ?...

DR. HARALAMB *(tare)* : Foarte bine ! *(Intră Marieta.)*

DOAMNA ROBERT : S-a sculat domnişoara ?

MARIETA : Îi aşteaptă pe domnii profesori jos în hol... Poftiţi, vă rog, şi dumneavoastră jos. *(Iese.)*

DR. POP : Nu putem vorbi şi noi cu domnişoara ?

DOAMNA ROBERT : Ba da. *(Strigă din uşe.)* Sanda ! Veux-tu monter un peu ?

SANDA *(de jos)* : Oui, maman...

DOAMNA ROBERT *(se întoarce)* : Ar fi venit ea fiţi sigură, încă demult, dar s-a jenat.

SCENA 6

Doctorii, Sanda

SANDA *(foarte gătită, cu buzele şi unghiile foarte roşii. Protocolară)* : Nu domnilor. N-am vrut să turbur discuţiile dumneavoastră ştiinţifice. Nu vă deranjez, domnilor profesori ?

DOAMNA ROBERT : Pe mine vă rog să mă scuzaţi. *(Iese.)*

DR. POP : Cu toată imensa plăcere a medicilor de a se auzi chemaţi profesori, niciunul din noi nu e «domn profesor», domnişoară. *(Sanda se uită la Dr. Ieşeanu.)* Domnul doctor suportă bine titlul, dar nu-l va avea decît mai tîrziu. Mai trebuie să opereze cîteva tumori la creier, sau tumorete, şi să scrie şi un volum, nu, evident, despre rezultate, dar despre tumori. Asta o să fie mai lesne.

(Dr. Ieşeanu dă să spuie ceva, dar n-are elan.)

DR. ROZEANU *(care nu vrea să scape prilejul de a se arăta informat)* : Ce-cea-ce-a ce-i ma-ma-mai co-con-fu-fuz, domnişoară, e tu-tu-moarea difuză...

DR. IEŞEANU *(bucuros)* : Foarte exact.

DR. POP : Dar asta nu uşurează diagnosticul dumitale. Doctorul Rozeanu a spus aşa, o vorbă, în loc de o anecdotă.

SANDA : Mi se pare că au venit, în sfîrşit, şi ceilalţi domni doctori.

DR. POP : Ziceţi-le «domni profesori», domnişoară, cum aţi început.

(Voci, pe scară. Intră Marieta şi patru doctori : Prof. Ariton, Prof. Ştiubei, Dr. Drîngă, Dr. Scarlat.)

MARIETA : Au venit domnii profesori *(Iese.)*

(Sanda primeşte.)

SCENA 7

Dr. Pop, Dr. Haralamb, Dr. Preda, Dr. Ieşeanu, Dr. Rozeanu, Prof. Ariton, Prof. Ştiubei, Dr. Drîngă, Dr. Scarlat, Sanda

PROF. ARITON *(mască rece, zbîrcituri de la ochi la bărbie, figură ca de piele-roşie, gură strînsă, ochi adormiţi, pă-*

rul vopsit spălăcit): Ce mai şansă! Ne aşteptaţi demult?

DR. POP: Tocmai de două ore în cap. Domnişoară, permiteţi să vă prezint doi domni profesori: domnul profesor Ariton, genialul chirurg... *(Face cu ochiul.)*

PROF. ARITON: Tot nu te-ai mai lăsat?...

DR. POP: Şi domnul profesor Ştiubei, marele specialist de boli nervoase, o somitate!

PROF. ŞTIUBEI: Sărut mîinile... Am onoare să vă salut...

DR. POP: Dumnealui e domnul doctor Drîngă, şi domnul doctor Scarlat.

SANDA *(către Dr. Scarlat):* Ce fericită sînt, domnule doctor... V-am auzit la două conferinţe. Admirabil! N-aţi mai fost la noi...

DR. SCARLAT: Regret că această plăcere pentru mine a trebuit să fie în coincidenţă cu o mare suferinţă pentru dumneavoastră.

SANDA: Vă mărturisesc că eu am cerut să fiţi invitat mai demult. Cu mult înnainte de a se agrava starea de boală a tatei. Nu ştiu de ce, am încredere în măestria dumneavoastră.

DR. SCARLAT: Vă mulţumesc, domnişoară, dar, dacă nu e ajutată de rezistenţa bolnavului, medicina e de prisos.

SANDA: Cu toate acestea, încrederea nu m-a părăsit...

DR. SCARLAT: Boala s-a învechit... Să vedem ce mai rămîne de făcut.

PROF. ARITON *(către Sanda):* Iată ce spune doctorul Ieşeanu, că e incontestabil tumoare.

DR. ROZEANU: In-incontesta-tabil.

DR. SCARLAT: Ştim tot ce s-a diagnosticat pînă azi...

PROF. ARITON: Atunci, care-i concluzia celui de al şaselea consult?

DR. SCARLAT: Se impune o examinare din nou, făcînd abstracţie de tot ce s-a făcut pîn-acum.

PROF. ARITON: Odată ce avem antecedentele, bine precizate de atîtea consulturi, profesorii Manu, Teodorian Popescu, Badea, cred că situaţia prezintă toate garanţiile dorite.

PROF. ŞTIUBEI: Părerea mea este că situaţia e foarte clară.

DR. SCARLAT: Desigur că autoritatea domnilor profesori constituie mai mult decît o garanţie... Cu toate acestea, dacă socotiţi...

PROF. ARITON: Păi, nu ne-am înţeles pe drum să nu schimbăm nici calificarea nici tratamentul?... Pierdui două ore, sînt în întîrziere, şi la zece şi jumătate trebuie să-l văd pe ministru...

PROF. ŞTIUBEI: Da, da, şi eu sînt foarte grăbit.

DR. POP: Îmi permiteţi, domnule profesor, să mă bag şi cu unde mă priveşte. Al şaselea consult aţi decis să fie un simplu biurou de înregistrare?

(Tipă bolnavul, trezit din ultima doză de morfină, şi apare sora îngrijitoare. Sanda pleacă în camera bolnavului.)

SCENA 8

Aceiaşi, Sora îngrijitoare

SORA ÎNGRIJITOARE: Domnule profesor, nu mai am morfină...

DR. POP: Într-adevăr, am dat ordin să fie suprimată şi am sfărîmat toate fiolele cu mîinile mele.

PROF. ARITON: Cu avizul cui?

DR. POP: Cu propriul meu aviz. *(La semnul lui Pop, sora îngrijitoare iese.)* Priceperea domnilor profesori şi doctori vrea să omoare pacientul cu morfină. A ajuns o scîndură.

PROF. ARITON: E un act de independenţă pe care eu unul nu-l pot califica.

DR. IEŞEANU: Eu m-am opus...

DR. POP: Slugărnicia s-a opus, nu dumneata, domnule Jigodie...

DR. IEŞEANU: Cum îţi permiţi?

DR. POP: Ştiţi ceva si mai nou, domnule profesor? Eu vă recuz! Nu vă recunosc dreptul să prezidaţi o adunare de medici care numără cîteva competinţe... Şi te recuz şi pe dumneata, doctore Ieşeanu... *(Prof. Ariton şi Dr. Ieşeanu se uită consternaţi la ceilalţi doctori, care tac.)* Nu mai aşteptaţi să vă ia cineva apărarea. Sper că aţi înţeles... Vom ţine consultul fără dumneavoastră.

PROF. ARITON: Cîtă impertinenţă!

DR. IEŞEANU: Nemaipomenit.

DR. POP *(Sandei, care se întoarce de la Domnul Robert):* Domnişoară, domnul profesor aşteaptă onorariul pentru osteneala că ne-a făcut să-l aşteptăm două ore... Domnul doctor Ieşeanu are un cont la dumneavoastră... Binevoiţi, vă rog, să le faceţi cunoscut că vor primi plata la domiciliu...

(Sanda, confuză, nu înţelege nimic, se înclină, şi cei doi doctori se retrag de-a-ndaratele.)

PROF. ARITON: Dumneata nu ne urmezi, domnule profesor Ştiubei?

PROF. ŞTIUBEI *(surîde şi la unii şi la alţii, îndatoritor, dar nu se mişcă din loc):* Eu o să mai rămîn puţin.

PROF. ARITON: Nici dumneata, doctore Scarlat?

DR. SCARLAT *(oportunist)*: Trebuie să-mi dau seama prin mine însumi.
PROF. ARITON: În asemenea împrejurări se dau pe față sentimentele adevărate. O să-i comunic și ministrului.
DR. POP: Ați putea face o comunicare și la Academie.
PROF. ARITON: Obraznicule! *(Pleacă.) (Ies Dr. Ieșeanu, Dr. Botea, Dr. Filip; Sanda îi conduce.)*
DR. POP *(către Dr. Scarlat)*: Te felicit, colega. Ai o simplicitate de a te detașa de oamenii de care te-ai folosit!... Ți-am mai spus cîndva că ai să ajungi departe.
DR. SCARLAT: Nu înțeleg.
DR POP: Lasă, că te pricepi bine să nu înțelegi.

SCENA 9

Aceiași, fără Sanda, Prof. Ariton, Dr. Ieșeanu, Dr. Botea și Dr. Filip

DR. ROZEANU: Du-du-pă cît se-se-ve-ve-de ro-ro-lu-rile s-au cam inve-ver-versat.
PROF. ȘTIUBEI: Ai operat o execuție magistrală... și meritã... O să te provoace la duel.
DR. POP: Curajul de chirurg al domnului profesor Ariton nu merge chiar pînă acolo. E spadasin numai cu adversarii de subt cloroform.
(Bolnavul strigă mai tare.)
PROF. ȘTIUBEI: Eu mă voi comporta ca un asistent și camarad. Ai luat conducerea consultului, du-o pînă la capăt.
DOCTORII: Foarte natural.
DR. ROZEANU: F-f-foarte na-na-tu-tural.
DR. POP: Nu încape nicio distribuție de roluri, domnilor colegi. Vom face examenul detaliat împreună. Poftiți.
(Medicii trec în vestibul, spre camera bolnavului. Intră Marieta, adună scrumierele și deschide ferestrele.)

SCENA 10

Sanda, Marieta

MARIETA: Care vă place, ăla care vă căuta din ochi?
SANDA: Da... dar îmi place acum și celălalt, care l-a dat pe profesor afară... Ce frumoasă energie!... Entre les deux, mon coeur balance...
MARIETA: Nu mai spuneți așa, domnișoară, că nu pricep nimic. Mie mi-ar plăcea toți, afară de ăla care merge legănat și are guturai. E damblagiu rău...
SANDA: Doctorul Drîngă?
MARIETA: Dracu știe cum îl cheamă.

(Se reașează scaunele și se reîmprospătează aspectul salonului. Se mai îndreptează un tablou sucit. Notele de pian căzute jos, le reîntocmește Sanda.)

SANDA: Au scotocit în toate domnii... Ia să le așezăm la loc, Marieta...

SCENA 11

Sanda și Marieta. (Cîte doi doctori vin și se duc) Dr. Drîngă și Dr. Haralamb (se întorc singuri din camera bolnavului în salon)

DR. DRÎNGĂ *(vine șoldiu, indecis și distrat)*: De unde să aibă cancer, colega? Îi e infectată bășica.
DR. HARALAMB *(uimit)*: Cum ți-a venit ideea cu bășica, domnule doctor?
DR. DRÎNGĂ: Dumneata ce crezi?
DR. HARALAMB: Nu pot să mă pronunț.
DR. DRÎNGĂ: Atunci are ulcer la stomac.
DR. HARALAMB: Altă idee ciudată!
DR. DRÎNGĂ. Dacă nu e bășica, nici ulcerul, atunci e ficatul.

(Dr. Drîngă și Dr. Haralamb se întorc în camera bolnavului.)

SANDA *(către Marieta)*: E cam într-o ureche. Mi s-a mai spus.
MARIETA: Atunci de ce l-ați mai chemat?

(Marieta și Sanda ies. Se întoarce iar Dr. Drîngă însoțit de Dr. Rozeanu.)

SCENA 12

Dr. Drîngă, Dr. Rozeanu

DR. DRÎNGĂ *(strănută)*: Ce guturai! Dumneata nu crezi că are tumoare?
DR. ROZEANU: În ra-di-di-ogramele me-me-le parcă e-erra o-o umbră... În cea dintîia. Pe-pe urmă n-a n-a mai f-f-fost. *(Îi fluieră nasul.)*
DR. DRÎNGĂ: Are ceva în șira spinării...

(Se aude văietîndu-se bolnavul.)

DR. ROZEANU: Nu-nu se ve-ve-de ni-ni-mic!

DR. DRINGĂ : Bag mîna-n foc că e tuberculos.

DR. ROZEANU *(mirat)* : Tu-tu-tu-bercu-cu-los ? *(Pleacă.)*

(Dr. Drîngă dă să iasă. Intră Dr. Fotea.)

SCENA 13

Dr. Drîngă şi Dr. Fotea

DR. DRINGĂ : N-am avut plăcerea să te cunosc pînă azi... Spune-mi ce crezi, scapă, ori dă ortul popii ?

DR. FOTEA : Nu mi-am pus această întrebare.

DR. DRINGĂ : Atunci, ce întrebare ţi-ai pus ? *(Caută împrejur şi la subsuoară.)*

DR. FOTEA : Aţi pierdut ceva ?

DR. DRINGĂ *(scoate un termometru)* : Cînd am plecat de acasă aveam temperatură şi vream tocmai să mă bag în pat. N-am putut să-mi pui termometrul pînă acum. Mi l-am pus pe al bolnavului. *(Se uită la termometru speriat.)* Ia uită-te pînă unde s-a suit ! *(Se lasă pe un fotoliu.)* Mi-e foarte rău. S-ar putea să nici nu iau parte la consult.

DR. FOTEA *(care a examinat termometrul)* : E normal : 36 cu 5.

DR. DRINGĂ : Glumeşti ? *(Îi ia termometrul din mînă şi citeşte.)* Mi-a venit inima la loc... *(Îi întinde mîna.)* Totuş nu ţi se pare că-mi arde mîna ? Cînd eram mic nu era termometru, şi mama ne lua temperatura cu palma *(Are un surîs de amintire.)* Dumnezeu s-o ierte. Aş vrea să mai fiu «mic», doctore.

DR. FOTEA *(dîndu-se îndărăt)* : Îmi place că sînteţi sentimental.

(Doctorii ies.)

SCENA 14

Dr. Scarlat, apoi Sanda

(Dr. Scarlat intră cu planşa de radiografie şi graficul, căutînd din ochi pe Sanda. Intră Sanda).

DR. SCARLAT : Vream să mă izolez un moment. Dincolo vorbeşte toată lumea odată.

SANDA *(aşează ultimele scaune deranjate)* : Nu face nimic, domnule doctor. Putem lucra amîndoi. *(Acest «amîndoi» de intimitate îi place doctorului Scarlat. Sărind un grad de protocol.)* Dumneata îţi examinezi dosarul dumitale, şi eu o să isprăvesc numaidecît.

DR. SCARLAT : Văd că vă place ordinea, domnişoară.

SANDA : M-aş fi aşteptat să le placă şi doctorilor mai mult. Mi-au umblat în note şi le-au lăsat risipite. Parcă veniseră pentru altceva.

DR. SCARLAT : Să nu-i trageţi la răspundere pe toţi, domnişoară. Vinovatul trebuie să fie doctorul Fotea, care-i muzicant.

SANDA : Am mai auzit... Doctori muzicanţi, doctori pictori, doctori poeţi... Nu ţi se pare că e greu să duci o singură meserie, necum cîte două-trei ? În ce eşti savant şi în ce eşti diletant ? A mai fost la noi un medic care-şi lăsase barbă... Voia să semene cu Cristos. Vorbea în parabole, zicea că tata trebuie să aibă limbrici şi i-a citit versuri.

DR. SCARLAT *(obsecvios)* : S-a ivit iar o controversă, de data asta asupra acestei radiografii. Părerile sînt împărţite. Profesorii văd într-un fel, şi medicii ceilalţi într-altfel.

SANDA : Dar viitorii profesori ?

DR. SCARLAT : Permiteţi-mi să nu mă privească aluzia.

SANDA : M-am informat : eşti un mare ambiţios, şi orgoliul dumitale tăcut se străvede. Eşti destinat să ajungi departe. Însă trebuie întîi să ne ocupăm serios de tata. Îţi pun în vedere, doctore, că singurul lucru care mă interesează acum e sănătatea lui. Trebuie să-l pui pe picioare. Nu mai ascult de nimeni şi de nimic, şi sînt în stare să provoc şi scandal. Poate ai auzit şi dumneata că sînt o «aventurieră». Primesc epitetul şi-l subliniez. Să vorbim deschis. Am pus ochii pe dumneata mai demult şi am insistat să iei parte la celelalte consulturi. Ştii cine s-au opus? Profesorii care te-au invitat azi. Nu mai puteau să refuze : am pus piciorul în prag. Facem un contract. Ce mi-e mai scump pe lume e tata. Fă-mi-l sănătos; în schimb, îţi dau cel mai mare onorar cu putinţă : averea mea. Sînt cea mai bogată fată din ţară. Te cumpăr. Îmi dau seama cu cine vorbesc. Eşti un medic eminent, dar un om calculat cu cruzime. *(Glumind cu haz.)* La Londra aveam o panteră şi dormea în camera cu mine. Socoteşte, cumpăneşte şi joacă-ţi destinul. Eşti ultima mea speranţă şi nu sînt obişnuită să pierd. Conflictul dintre medici a confirmat toate bănuielile mele. Aşa că, te rog, nu mai vorbi de controverse. Dar dacă din întîmplare şovăi şi dumneata, dacă ţii să măgulească opinia profesorilor, cu

toată părerea de rău, consider consultul de prisos şi prezenţa dumitale aici inutilă. *(Sanda iese, lăsînd pe doctorul Scarlat impresionat.)*

SCENA 15

Dr. Scarlat

DR. SCARLAT *(cade pe gînduri)*: Mă aşteptam la un roman sentimental şi la o introducere lungă şi ocolită, şi a ieşit o afacere. Afurisită muiere! Ce stăpînire! Ce rasă! Totul telegrafic şi instantaneu. Să plec? Să rămîi? Să mă angajez? Am sensaţia că intru într-o furtună şi că mă duce vijelia. Mă striveşte miliardul ca o maşină uriaşă, care mă apucă şi mă trage în dinţii ei. Şi totuş sînt ispitit. Trebuie să aleg între cotetul de găini de la ţară şi admirabila ticăloşie care mă cheamă să joc în hora ei cu picioarele frînte... Guţă, Guţă! Tu te-ai născut sărac şi disciplinat, dar ce diavol te împinge în flacăra mare a splendorilor mincinoase? Mi-e frică şi-mi place! Haide! Nu lăsa să-ţi fugă pe dinainte expresul, căci o să rămîi să-ţi faci drumul într-o căruţă cu calul beteag. Ori una, ori alta! Haide! De altfel, piedica principală a răsturnat-o doctorul Pop, şi, la urma urmei, dacă lucrurile vor lua o anume întorsătură, atitudinea mea rezervată nu va fi trasă la răspundere de profesori. Ruptura cu Facultatea îi aparţine lui. Rămîne să aprob tratamentul, nu-l voi dezaproba. Incontestabil, Pop e un medic adevărat, medicul care vindecă. Profesorii nu-i ajung nici la degetul mic, şi de aceea e primejdios şi indezirabil. El nu merge pe două drumuri, refuză conrupţia, şi între noi e un ciumat. Voi păstra şi faţă de el rezerva care nu compromite, în cazul în care dă greş. Dar n-a dat greş niciodată. Şi nici n-am să mă tem aici de concurenţa lui. E însurat şi are doi copii şi îşi iubeşte familia ca un nerod. N-are superioritatea indiferenţei şi abilităţii. E unul din acei oameni care s-au ridicat de jos cu preţul unor străduanii de necrezut. Crede fanatic în misiunea medicului care îşi face din viaţă o perpetuă datorie şi un sacrificiu. E un cinstit cam naiv. N-o să ajungă nici profesor, şi todeauna o să-i lipsească un automobil, un şofeur în uniformă şi o casă strălucită. Dacă-şi simte clientul sărac, îi refuză onorariul, şi se duce prin toate mahalalele infecte, la orice oră din noapte, îşi murdăreşte pantofii în toate noroaiele, se duce cu tramvaiul şi pe jos, şi mai lasă şi bani pentru reţetă, pe colţul mesii, cînd pleacă. Mi-e groază de asemenea clientelă... Domnişoară Sanda, sînt servitorul dumitale! *(Rupe graficul şi radiografia în patru şi le azvîrle cît colo.)*

SCENA 16

Dr. Scarlat, Dr. Drîngă

DR. SCARLAT: Le detest.

(Intră Dr. Drîngă.)

DR. DRÎNGĂ: Tot eu am dreptate: dacă nu e băşica e ficatul, dacă nu e ficatul e plămînul, şi dacă nu e plămînul să ştii că e ulcer. Dar trebuie să fie băşica, dacă nu e ficatul...

DR. SCARLAT: Eu cred că diagnosticul dumitale, domnule doctor, e cel mai just.

DR. DRÎNGĂ: Păi, aşa se manifestează tumoarea la creier? Ce naiba! Nu vreau să mă laud, colega, dar am un instinct al diagnosticului şi o intuiţie medicală excepţionale! Dacă-mi lipseau, învăţam electricitatea, pentru care iarăş am predispoziţii. Cine crezi că repară soneriile acasă? Eu.

SCENA 17

Aceiaşi, Dr. Rozeanu

DR. SCARLAT: E foarte adevărat... Natura dă uneori predispoziţii care ar putea să pară contrarii.

DR. DRÎNGĂ: Şi după părerea mea nu sînt cituş de puţin contrarii, se armonizează.

DR. SCARLAT: Sînt convins.

DR. DRÎNGĂ: Uite, eu m-am simţit atras nu numai de medicină şi electricitate, dar şi de sculptură. Cred că dacă m-aş fi ţinut aş fi ajuns şi un mare bariton. Eram în stare, de dragul operetei, să nu mă mai scol de pe scaun nici cînd pleca toată lumea şi rămînea sala goală... Aşa de mult mi-a plăcut.

DR. SCARLAT: Dar din nefericire trebuie să îngrijim de bolnav.

DR. DRÎNGĂ: Vreau să-ţi mai spui dumitale un secret, pe care nu l-am mai spus niciodată... Văd că mă înţelegi!... Cînd a fost să mă însor îmi plăceau patru fete, şi ştii de ce m-am însurat cu Aneta? Fiindcă e singura căreia nu i-am greşit adresa cînd i-am scris... Vezi ce e soarta! Odată am scris, într-o seară, trei scrisori şi trei plicuri,

și cînd le-am lipit am amestecat scrisorile.

(Intră Dr. Rozeanu.)

DR. ROZEANU : Ai lu-lu-lu-at ra-ra-diografia. Dă-mi-o îndă-dă-răt. E ne-ne-vo-vo-ie di-dincolo de-de ea.

DR. SCARLAT : Ia-o de colo.

DR. ROZEANU : Ce-ce-ce-ai fă-fă-cucut, ne-ne-no-no-ro-ci-ci-tu-le !

DR. SCARLAT : Dați-ne odată pace cu caraghiozlîcurile astea ! Fotografii peste fotografii, grafice peste grafice, analize peste analize, și omul moare cu zile. După zece ani de medicină, văd că mi-am ales o știință falsă.

(Intră Dr. Fotea, care a auzit ultimele cuvinte.)

SCENA 18

Aceiași, Dr. Fotea

DR. FOTEA : O să-ți citez cea mai enormă cacofonie de la un examen de doctorat a fostului meu profesor, Grecescu, și cel mai mare adevăr medical : «Ieșiți din fabrică ca cărămizile». Aici e adevărul, domnule doctor. N-ajunge știința, mai trebuie și un talent înnăscut, ca în muzică. Ce știință are mîța, cînd își alege din iarbă tocmai medicamentul ce-i trebuiește ? Dar cerbii, care-și caută sarea să o lingă, și o găsesc în stînci ?

DR. DRINGĂ : Ceea ce spuneam adineaori și eu. Colegul a mai pus pisica și cerbii. *(Strănută.)* Nu știu ce să mă fac cu atîta guturai.

SCENA 19

Medicii se întorc în salon, pentru consult; Marieta

DR. POP : Ați văzut ? Bolnavul e nemîncat. N-a mai mîncat de un an de zile. Acum un ceas pulsul arăta cincizeci. I-am dat trei bucăți de zahăr cu sila și s-a urcat progresiv pînă la șaptezeci. Vasăzică, la cord, la creier, nimic ! Starea de halucinare venea de la regimul de înfometare, de la morfină, de la raze...

DR. ROZEANU : În niciun caz de la ra-raze.

DR. POP *(sună și vine Marieta : amenințător)* : Adu-mi, te rog, pălăria domnului doctor.

MARIETA : Sînt opt pălării la cuier.

DR. ROZEANU : E gri-gri și scrie pe dinăuntru : Ra-a-ze-le I-i-ics.

DR. POP : Adu-le pe toate. E spiritual și în pălărie. *(Marieta aduce un braț de pălării. Dr. Pop caută.)* Asta e. *(O ia și o trîntește în capul doctorului Rozeanu, strîmb. Îl ia de braț și-l dă afară.)*

DR. ROZEANU *(ieșind cu oarecare rezistență)* : E-e-ești, cu-cu-cum să spui, un ca-ca-ma-rad fffă-fă-ră pre-pre-cedent...

DR. POP : O să-mi spui sfîrșitul poimîine. *(Adresîndu-se celorlalți medici.)* Mai sînt șapte pălării, domnilor colegi, își mai alege cineva vre una ?...

DR. DRINGĂ *(insistent la ce se petrece, văzînd grămada de pălării)* : Fetițo, îngrijește-mă și pe mine de o pălărie, că a mea s-a cam învechit, dar vezi să-mi pui deoparte una mai cafenie... Nevastă-mea zice că e culoarea care mă prinde mai bine. O iau în jurnal.

DR. SCARLAT *(jenat)* : Poate că întrebarea e inutilă, de vreme ce ați luat direcția consultului.

DR. HARALAMB *(precizînd)* : Și de vreme ce direcția colegului e acceptată în unanimitate.

PROF. ȘTIUBEI : Ca profesor, nu mă dau în lături să primesc prezidența domnului coleg.

DR. HARALAMB *(către Dr. Fotea, în gluмă)* : Pălăria !

DR. POP : O să-mi permit să pui întrebări ca la jurați. Vă rog să răspundeți cu *da* sau *nu*. Fac un proces-verbal semnat de toți colegii prezenți.

DR. SCARLAT : Un consult cu proces-verbal e nemaiauzit, și semnăturile sînt de prisos.

DR. POP : Pardon, doctore, inaugurăm un tratament și o eră nouă în medicină, care cere răspundere solidară. Cînd v-am oferit pălăria, m-am așteptat la obișnuitele dumitale reticențe și la atitudinile duble.

DR. SCARLAT *(diminuat)* : În definitiv, sîntem de acord.

DR. POP : Bolnavul nostru a fost obiectul a cinci consulturi ?

DOCTORII : Da.

DR. SCARLAT : Eu particip la unul, și nu sînt în curent cu celelalte.

DOCTORII : Acesta e al șaselea.

DR. SCARLAT : Da. Au fost cinci consulturi. și cel de față e al șaselea.

DR. POP : Domnul Robert a avut patruzeci și doi de medici.

DR. SCARLAT : N-am de unde să știu.

DR. POP : Mi-a dat lista lor domnișoara Robert. O am aci.

DR. SCARLAT : Indubitabil.

DR. POP : Din toți acești colegi, șase au fost profesori. Nu socotim pe domnul profesor de față, care s-a raliat la teza noastră. Au fost șase profesori ?

DOCTORII : Da.

DR. DRINGĂ : Să mă ierte domnii colegi că n-am fost destul de atent. Mă gîndeam acasă. N-aţi vrea s-o luăm de la început ? *(Doctorii rîd.)* Atunci nu mai am de adăogat nimic.

DR. POP : La instigaţia doctorului Ieşeanu, domnii profesori, întîi în confuziune, au adoptat diagnosticul cancer, tumoare, tumoretă, neoplasm, şi toate consulturile au repetat diagnosticul lenei de gîndire. E adevărat ?

DOCTORII : Da.

DR. SCARLAT : Nu-nu sî-sînt în curent.

DR. HARALAMB *(către Dr. Fotea)* : Rozeanu e contagios. *(Cu psihologie.)* Domnişoara Robert vă poate da informaţii exacte.

DR. SCARLAT : Da, perfect adevărat.

DR. POP : E adevărat că acordul dintre profesori a terorizat opinia fiecărui medic în parte şi le-a interzis tuturora orice independenţă de judecată ?

DOCTORII : Da.

DR. SCARLAT : Cum asta ?

DR. POP : Foarte simplu. Cîtorva le-au refuzat şi salutul. Pe ceilalţi i-au notat pentru ostracizare. Ai putea sa-ţi dai cuvîntul de onoare că nu te-a pregătit şi pe dumneata, domnule coleg, profesorul Ariton, pentru repetarea identică, într-al şaselea consult, a diagnosticului celorlalte cinci ?

(Dr. Scarlat tace.)

DR. HARALAMB : Secret profesional.

DR. POP : Constatăm toţi de faţă că diagnosticul de pîn-acum a fost stabilit de o parte cu reacredinţă, de cealaltă parte din servilism.

DOCTORII : Da.

(Dr. Scarlat ezită.)

DR. HARALAMB : *Da* sau *nu*, doctore Scarlat ?

DR. SCARLAT *(sec)* : Da.

DR. HARALAMB : Nu de alta, dar am fi în contrazicere şi cu domnişoara Robert...

DR. SCARLAT : Indubitabil.

DR. POP : Concluzie. Bolnavul e sănătos, a fost întreţinut într-o stare de maladie confecţionată, care, ajungînd treptat la demenţă, implica operaţia la creier, onorariu suplimentar, multe milioane. Apoi, venea dricarul. S-ar părea că, pe subt ascuns, între unii din confraţii noştri şi dricari e o înţelegere de atît la sută. Dricarul preferat e informat despre moartea inevitabilă a clientului cu o zi mai înnainte de ducerea la operaţie, şi el va prezinta familiei prima ofertă de înmormîntare.

DR. SCARLAT : Trebuie să semnez ?

DR. FOTEA : Desigur, colega.

DR. HARALAMB : Crezi dumneata că n-am suferit destul, de pe urma pehlivăniei medicale ?

PROF. ŞTIUBEI : Vă cer scuze. Eu mă retrag. Am o indispoziţie subită.

DR. POP : Notez, domnule profesor, în procesul-verbal şi motivul şi pretextul.

(Prof. Ştiubei iese.)

DR. FOTEA : Poate că nici doctorul Scarlat nu-i de părerea noastră.

DR. HARALAMB : El mîrîie niţel, dar iscăleşte azi tot ce vrei relativ la bancherul Robert.

DR. POP : Tratamentul adoptat de medicii consultului : alimentaţia.

DOCTORII : Da.

DR. FOTEA : Profesorul Ştiubei e deprins cu altfel de consulturi, cu uşa încuiată şi cu interzicerea familiei de a se găsi prin apropierea camerei de consult. Medicii spun snoave cu femei, cîte un ceas, două, şi joacă şi cîte o partidă de pocker. Dacă l-am fi căutat pe profesor, i-am fi găsit în buzunar un joc de cărţi.

DR. HARALAMB : Şi ca să-i faci todeauna plăcere profesorului cu care joci, trebuie să te aranjezi aşa ca să cîştige el.

(Se aud voci în vestibul ; intră Marieta.)

SCENA 20

Consultul. Doamna Robert, Sanda. Prof. Ariton, Prof. Ştiubei, Dr. Ieşeanu, Dr. Rozeanu

MARIETA : S-au întors domnii profesori.

DR. POP : Ce naiba !

(Intră profesorii Ariton, Ştiubei, Dr. Ieşeanu, Dr. Rozeanu şi, după ei, Doamna Robert şi Sanda.)

SANDA : Domnii profesori vor să-l mai examineze o dată pe domnul Robert, şi să participe la consult.

DOAMNA ROBERT : Ce facem, domnilor doctori ? Mai ţineţi încă un consult ?

DR. POP : Domnii au plecat, eliminîndu-se singuri, şi consultul s-a terminat. Al şaptelea consult, cei de faţă îl credem zadarnic, şi cred că şi familia e de părerea noastră.

SANDA : Le-am spus acelaş lucru şi noi. Domnii profesori au protestat, afirmînd că cei care încep trebuie să şi sfîrşească.

DR. POP : Sfîrşitul pe care l-au dorit

onoraţii domni profesori e anulat. Am dat noi acestei comedii medicale altfel de sfîrşit.

DR. IEŞEANU : Incompetenţa are toate îndrăznelile.

DR. POP : De altfel bolnavului îi e mai bine.

DR. IEŞEANU : Nu se poate !

DR. HARALAMB : Mai eşti şi nostim, doctore. Tumoreta dumitale s-a dezumflat.

DR. IEŞEANU : Imposibil.

PROF. ARITON : Văd că nici discipolul meu, doctorul Scarlat, n-are nimic de zis.

(Sanda ţinteşte pe Dr. Scarlat.)

DR. SCARLAT : Bolnavului îi merge indubitabil mai bine cu noul tratament.

DR. IEŞEANU : Nu există al doilea tratament. Există un singur şi unic tratament. Dacă, prin imposibil, bolnavul se simte mai bine, asta înseamnează că tratamentul nostru a făcut efect.

DR. ROZEANU : Ra-ra-zele sînt su-suve-rane.

DR. IEŞEANU : Morfina s-a comportat, în cazul bolnavului, ca un tonic.

PROF. ŞTIUBEI : E inelegant procedeul dumneavoastră. Trebuie să ascultaţi de profesori. *(Către profesorul Ariton şi doctorii Ieşeanu şi Rozeanu.)* Au semnat un proces-verbal pentru descalificarea noastră.

DR. POP : Ar fi momentul, domnişoara, să poftiţi pe aceşti domni să ne lase să lucrăm.

DR. IEŞEANU : Familia Robert ne-a chemat pe noi şi e mulţumită de felul cum ne-am făcut datoria. *(Voind să intimideze.)* Nu-i aşa, doamnă Robert ?

DOAMNA ROBERT : Ştiţi, domnule doctor, vedeţi... eu nu mă cam pricep ; să vă răspundă mai bine fiica mea. Sînt cam ambarasată...

SANDA : Nu, domnule doctor, familia nu poate să vă facă această plăcere.

DR. IEŞEANU : De ce nu ne-aţi spus nimic pînă acum ?

SANDA : Pentru că vă spun acum. De cîte ori v-am propus un medic nou, aţi refuzat. Fiecare din domnii profesori medici de faţă a fost prezintat de dumneavoastră drept incapabil.

DR. IEŞEANU *(dezechilibrat) :* N-am spus aşa, domnişoară.

SANDA : Se poate că aţi rostit alt cuvînt. Ideea e aceeaş... Unul ignorant, altul necinstit, tîlhar, sau cinic. Unul a fost excepţional : dumneavoastră personal.

DR. IEŞEANU : Am spus eu toate acestea ?

SANDA : Nu fac decît să repet.

DR. IEŞEANU : Dacă aceasta este opiniunea dumneavoastră despre mine, nu ştiu ce mai caut aici.

SANDA : E tocmai ceea ce m-am întrebat şi eu.

DOAMNA ROBERT : Sînt cu totul de acord cu fiica mea.

DR. IEŞEANU : Cu alte cuvinte, domnilor profesori, sîntem daţi afară.

DR. POP : Pentru această concluzie v-aţi întors ? Era ştiută mai înnainte.

DR. IEŞEANU : Dumitale refuz să-ţi mai răspund.

DR. POP : Dacă nu vrei să mai răspunzi, fluieră sau joacă.

DR. IEŞEANU : Todeauna ai fost un obraznic neputincios.

DR. POP : Mi-aş permite să-ţi ard o palmă peste gura asta proastă, dar ţi-o administrez verbal, cu toate că nu se lipeşte tot atît de bine.

DR. IEŞEANU : Domnule !...

DR. ROZEANU : E fe-fe-fe-fenomenal.

PROF. ARITON *(solemn) :* Lucrurile ar putea să ia o întorsătură gravă, doctore Ieşeanu. De aia ne-ai adunat şi ne-ai adus înnapoi ? Ne-ai spus că ne roagă familia să revenim. Credeai că nu mai găsim pe nimeni aici. Regretabil.

DR. IEŞEANU : Să vedeţi, domnule profesor, eu...

DR. POP : E şi falsificator. A ostenit ilustrele feţe medicale din nou. Scuzele lui, domnilor profesori ! Domnişoară, acest domn medic v-a tratat părintele un an întreg, şi aceste celebrităţi şi-au asimilat procedeele dumisale. Îi puteţi felicita pe toţi.

(Se aude un zgomot în vestibul. Apare bolnavul, palid, răzimat în baston. Profesorii şi medicii se sperie.)

SCENA 21

Aceiaşi, Domnul Robert (roade un măr)

DOMNUL ROBERT *(către toţi de faţă)* : Am cerut o friptură de o jumătate de oră şi voi staţi de vorbă.

(Sanda sare şi îl sprijină.)

SANDA : Papà !

DOMNUL ROBERT : Fata tatii, lasă-ma să te sărut. A spus ea încă demult, că sîntem exploataţi de nişte şarlatani, dar n-a voit nimeni s-o creadă. *(Către Ieşeanu.)* Uite în ce hal m-ai adus, doctore !...

CORTINA

ACTUL AL TREILEA

Conac luxos, la țară. Holul conacului.

SCENA 1

Marieta, șofeurul Jean, argatul Radu (aduc geamantanele cu tot felul de etichete)

RADU : Păcat de geamantanele astea ! Ce v-a venit să lipiți atîtea peticele pe ele, domnule șofer ? *(Șofeurul și Marieta rîd ironic.)* Acum mă duc să le curăț la bucătărie.

JEAN : Te pomenești !

RADU : Ies numaidecît cu nitică leșie. Asta mică s-a dus jos numai cu scuipat.

JEAN : Te omoară domnul doctor ! Dă-o-ncoa s-o lipim la loc. *(Argatul îi dă eticheta zbîrcită, și el o desface.)* Tocmai pe Monte Carlo ți-ai găsit să-l rupi ?

RADU *(dă fuga în sufragerie și aduce repede o sticlă)* : Dacă-i așa, s-o dezlipim și s-o lipim pe asta.

JEAN : Păi, ce scrie pe asta, zevzecule ? Citește : Jamaic Rhum.

RADU : Nu știu să citesc, dar nu-i totuna cum ziseși acum și cum ai zis adineaori ?

JEAN : Asta e băutură, și cealaltă *(pedant)* o localitate *celebră*.

RADU *(n-a înțeles)* : Zău ?

JEAN : Unde se duc toți bogații din toată lumea și joacă la *ruletă*.

RADU : Ei, să fie-a dracului ! Ce-o mai fi și aia, nenișorule, *ruletă ?*

JEAN : Ori joacă la bacara.

RADU : Baclava ! *(Izbucnește în rîs.)* Ai auzit domnișoară? Joacă și la baclava!... *(Ride.)* Vino să-ți spui o vorbă la ureche...

MARIETA *(imitîndu-și stăpînii)* : *Impertinentule !*

RADU *(pufnind din nou în rîs)* : Ce vorbe, domnule ! Tare-i rău să fii necioplit. *(Ride de se prăpădește.)* Monte Carlo ! Astea-s pe politică, Radule ! *(Vorbind cu sine.)* Nu-s de nasul tău.

MARIETA : N-ai mai isprăvit odată ?

RADU : Ai nitică răbdare, domnișoară, nu te mai holba așa la mine.

MARIETA *(acelaș joc)* : Aș vrea să fii mai... *expeditiv.*

RADU *(scapă geamantanul și leșină de rîs)* : Păi, de ce mă tot zgîndărești, dacă îmi dai atîta zor. Iar ai spus o năzdrăvănie.

MARIETA : Jean, omul ăsta cred că e nebun.

JEAN : E *incult !*

RADU : Nu vă mai astîmpărați ?

MARIETA : *Imbecilule !*

RADU *(dă drumul geamantanelor și se așează între ele, ținîndu-se de burtă de rîs)* : Ei, poftim !

JEAN : Fă-mi plăcerea și te cară, cretinule... Lasă că le așezăm noi și fără tine.

RADU : Lasă-mă, domnule Jean, că mor de rîs. Nu mă mai tot lua pe boierește. *(Iese rîzînd.)*

MARIETA : N-ai idee cît m-a iritat.

SCENA 2

Marieta, Jean

JEAN : La Monte Carlo, domnișoara a pierdut, într-o singură seară, un milion de franci francezi.

MARIETA : Cum sînt ăia, francii francezi ?

JEAN : Sînt franțuzești.

MARIETA : Aha !

JEAN : În total, domnișoara a pierdut cinci milioane.

MARIETA : Nu-i mai zicem «domnișoară» decînd s-a măritat. Îi zicem «coniță mică».

JEAN : N-am mai văzut așa măritiș. Dumnezeu să mă ierte. Doctorul se culcă într-un loc, și ea într-altă parte.

MARIETA *(informată)* : Crezi că în lumea mare se culcă oamenii așa, într-un pat, ca la țară ?

JEAN : Asta e ! Odată ce sînt soț și soție, nu se mai ține socoteală.

MARIETA : Crezi dumneata !

JEAN : De exemplu, eu, cînd îți voi cere mîna dumitale, nu o să mă mulțumesc, ca domnul doctor, numai cu ea.

MARIETA : *Retrage-ți expresia*, că te spun lui conașu.

JEAN : Cu conașul dumitale mă am foarte bine, decînd s-a însurat.

MARIETA : Ca mine cu conița.

JEAN : Mai bine, mult mai bine.

MARIETA : Dumneata, ce ? Te-ai angajat de vreo trei luni. *Noi sîntem în relații vechi...* Știu tot ce face conița, îmi spune tot.

JEAN : Te-a pus vreodată conița să-l urmărești pe doctor ?

MARIETA : Nu.

JEAN : Pe mine doctorul m-a pus s-o urmăresc pe conița.

MARIETA : Ce, e gelos ?

JEAN : Știe, mi se pare, că trăiește cu altul.

MARIETA : Nici gînd, domnule Jean. coniţa nu e «de-alea». N-o ştie nimeni ca mine. E un model de femeie. *(Jean. apropiindu-se prin spate de jupîneasă, o atinge la ceafă.)* Nu te apropia de mine !

(Intră familia : în costum de voiaj : tinerii ; părinţii : în haine de gospodărie : de braţ : Domnul Robert cu Dr. Scarlat şi Doamna Robert cu fiică-sa.)

SCENA 3

Domnul Robert, Dr. Scarlat, Doamna Robert, Sanda

(Femeile rămîn dinaintea casei, uitîndu-se la flori, bărbaţii intră.)

DOMNUL ROBERT : Era vorba de treizeci de zile, şi aţi stat patruzeci şi cinci. O adevărată lună de miere. Credeam că fiică-mea nu se va putea obişnui cu căsătoria.

DR. SCARLAT : V-aş sfătui să nu vă *schimbaţi credinţa.*

DOMNUL ROBERT : E adevărat ?... Atunci...

DR. SCARLAT : Atunci, am stat atîta vreme cît a vrut domnişoara. Nu m-am deprins încă s-o numesc «nevastă-mea».

DOMNUL ROBERT : Drept vorbind, e un cuvînt urît. Toată lumea zice «nevastă-mea». Fiicei mele îi plac cuvintele alese. Pesemne că, în intimitate, diapazonul vorbelor e mai scăzut decît în conferinţe.

DR. SCARLAT : Cînd căsnicia e o Academie, înţelegeţi că e greu.

DOMNUL ROBERT : Uite, mie nu mi-ar plăcea nici cuvîntul «căsnicie».

DR. SCARLAT : Văd că e nevoie de un vocabular nou...

DOMNUL ROBERT : Între oamenii distinşi...

DR. SCARLAT : Dar să trecem la altceva. Vasăzică, într-o lună şi jumătate, tata-socru n-a mai avut nimic.

DOMNUL ROBERT : Zi-mi, te rog, altfel, chiar la persoana a treia...

DR. SCARLAT : Domnul Robert ?

DOMNUL ROBERT : Îmi convine... e numele meu...

DR. SCARLAT : Pînă nu pierdem din vedere acest capitol, învăţaţi-mă cum să-i zic şi... doamnci Robert ?

DOMNUL ROBERT : E simplu : doamna Robert.

DR. SCARLAT *(afectat) :* Dar doamnei. soţici mele ?

DOMNUL ROBERT : Cum îi va plăcea ei.

DR. SCARLAT : Poate că i-ar plăcea să i se zică «ducesă».

DOMNUL ROBERT *(rîzînd) :* Ştii că n-ar fi prea nepotrivit... Are tot ce-i trebuie pentru asta... Regret că atunci cînd a fost cerută, în străinătate, am ascultat opinia ei... Fetele fac uneori greşeli... Dar, în sfîrşit, a preferat un om de ştiinţă... Parcă te gîndeai să-mi ceri amănunte despre sănătate. Totul funcţioncază ca un ceasornic. Nu ştiu cui să-i mulţumesc mai mult, dumitale. doctorului Pop, sau fiicei mele ?

DR. SCARLAT : Fiecăruia în parte, şi tuturora deopotrivă. A fost nevoie de bun-simţ, mai mult decît de medicină.

(Intră Marieta cu o glastră cu flori.)

DOMNUL ROBERT *(către Marieta) :* Arată-i domnului doctor apartamentul dumisale. *(Către Dr. Scarlat) :* Ţi s-au aranjat trei camere foarte cochete, sus.

SCENA 4

Domnul Robert, Sanda şi Doamna Robert. Intră în hol

DOMNUL ROBERT : Vino să te îmbrăţişez cum trebuie. *(Îmbrăţişare lungă.)* Fata scumpă a tatii ! Ţie îţi datoresc viaţa, şi viaţa mea e a ta. Ai petrecut bine ?

DOAMNA ROBERT : Todeauna originală. Şi-a lăsat bărbatul peste tot locul la hotel şi s-a plimbat singură.

SANDA : N-aveam nevoie de Cicerone. Peste tot am găsit cîte o prietenă de altădată.

DOMNUL ROBERT : Pot să te întreb : Cum vă înţelegeţi ?

DOAMNA ROBERT : Sanda, vreau să ştiu şi eu cum o duceţi împreună !

SANDA : Cît se poate de bine. El a vizitat spitalele, şi cu curiozităţile. Dar nu mă întrebaţi ce v-am adus ? Ţie ţi-am adus un tablou Goya : să nu mă întrebi cît l-am plătit — cadou pentru domn cu gust. Ghici ce ţi-am adus ţie, maman ! Ia să vedem, poţi să ghiceşti? Dacă mă săruţi, îţi spui.

DOAMNA ROBERT *(o sărută) :* Nu pot să ghicesc, orice aş face.

SANDA : O pisică ! Vine cu trenul, cu însoţitor. Are ochi albaştri ca peruzeaua. E ca un ghem de mătase. Culoarea castanilor ruginiţi.

DOAMNA ROBERT : O pisică ! Minca-o-ar mama !

SANDA : Două pisici, nu una.

DOAMNA ROBERT : Două pisici !

SANDA : Doamna şi domnul... La pisici

sînt pentru căsătorie complectă. *(Rîde.)* Poate că te interesează să-ţi comunic că afacerile Băncii merg în toate oraşele, pe unde am trecut, extraordinar. Cred că o să sosească un vagon de cadouri. Am primit atîtea vizite financiare, că m-am săturat. Dragă papà, nu ţi se pare că aceşti mari specialişti care ţin lumea-ntreagă de păr, sînt, nu ştiu cum să zic, cam plictisitori ?

DOMNUL ROBERT : Ai călătorit numai cu automobilul ?

SANDA : Foarte des cu avionul. Maşina venea după mine. Dar aţi observat că nu m-am întors cu aceea cu care am plecat ?

DOMNUL ROBERT : Parcă e mai mare, într-adevăr.

DOAMNA ROBERT : Şi parcă e de altă culoare.

SANDA : De trei ori mai mare, papà, şi e roşie, maman. Directorul Creditului Lyonez din Geneva mi-a trimis-o la hotel, în locul celeilalte, în momentul plecării, şi nici n-am avut vreme să-i mulţumesc. De la Geneva la Paris am făcut o sută şaizeci pe oră la volan. Zboară. Şi se conduce ca un fulg !

DOAMNA ROBERT *(strigă)* : Lasă-mă, că-mi vine rău !

DOMNUL ROBERT : Ţi-am mai spus să nu faci viteză ! E tot ce mă îngrijorează la tine. Dacă aş fi ştiut, la întoarcerea ta m-ai fi găsit bolnav de cord.

SANDA : Îţi făgăduiesc să nu mai merg decît cu treizeci pe oră... E şi mai plăcut. Şi, ca să mă crezi, te pup. *(Îl sărută.)* E jurămînt ! Tata înnainte de toate.

SCENA 5

Aceiaşi, Dr. Scarlat

DR. SCARLAT : Era să zic : ce bine e acasă !

DOMNUL ROBERT : Şi nu-i aşa de bine ?

DR. SCARLAT : Rectific : ce bine e acasă la dumneavoastră !

DOAMNA ROBERT : Eşti prea amabil. Dar, te rog, consideră-te în casa dumitale.

DR. SCARLAT *(către Sanda)* : Parcă ai vrea să pleci înnapoi. Nu te duci să te schimbi, să iei o baie ?

SANDA : Ba da, domnule doctor.

DR. SCARLAT : Nu mă mai scoate din «doctore» şi din «domnule doctor».

SANDA : La revedere, papà, numaidecît. *(Din uşă îi trimite o sărutare cu mîna.)* *(Domnul Robert iese în grădină.)*

SCENA 6

Doamna Robert, Dr. Scarlat

DR. SCARLAT : Doamna Robert are aceleaşi idei asupra căsătoriei, ca domnul Robert ?

DOAMNA ROBERT : Despre ce idei e vorba, doctore ?

DR. SCARLAT : Altfel nu puteţi să-mi ziceţi ? Numai «doctore» ? Sînt doctor la spital, la cabinet, la bolnavi, la consult, la facultate... E prea de ajuns. N-am şi eu măcar un nume de căţel, ca Azorică, să mă bucur şi eu... Toată ziua : «doctore», toată ziua «domnule doctor». A venit «doctorul» ? Poftească-l pe «domnul doctor» la cafea, ziarele «doctorului» ! Mi s-a urît...

DOAMNA ROBERT : Nu ţi-ai ales dumneata această nobilă profesie ?

DR. SCARLAT : Ah ! Nu mai vorbiţi de nobleţe... Profesia ! Sînt condamnat s-o duc cu mine şi în familie. Şi cînd dorm sînt «domnule doctor». Dacă mă făceam inginer, eram «domnule inginer». Dacă mă făceam advocat eram : «maestre». Nu scăpam în niciun fel de onoarea asta. *(Dr. Scarlat îşi desface corespondenţa şi stă la o măsuţă pe care a pus pachetul, cu spatele la Doamna Robert. Întîi el a citit cu nervozitate adresele de pe plicuri, şi le mai citeşte o dată, ca şi cum ar căuta ceva deosebit. Face un gest dezamăgit.)* La noi acasă, unde m-am născut, oamenii-şi zic pe nume : socru-i «tată socru», soacra-i «mama soacră», oamenii sînt «vere», bărbatul e «dragă», nevasta-i «nevastă», nu-i «doamna», şi mama-mi zicea Guţă... *(Oftează, într-un cot.)* Şi scrisorile astea sînt toate cu «onorate domnule doctor», «stimate domnule doctor». «Avem onoarea», «binevoiţi», «vă rog». *(Doamna Robert se strecoară pe nesimţite, cam plictisită, din încăpere afară.)* O să fie o singură schimbare, într-o zi : «domnule profesor», toată ziua «domnule profesor». Pe urmă: «domnule decan», poate că «domnule rector», toată ziua «domnule rector». Capsula suprarenală o să mă facă «domnule membru al Academiei», «domnule academician»... Domnul Robert m-a şi făcut «om de ştiinţă»... Ce raporturi sufleteşti, Doamne! Ce-o fi făcînd alde Ghiţucă, alde Puică, alde Tuţu, cu care ne jucam în praful şoselei?... Ei nu sînt «domnule doctor», ei au rămas ce au fost... Nu-i aşa, onorată doamnă Robert ? *(Dr. Scarlat se găseşte singur.)* Asta se cheamă «Familie Mare» şi «Politeţe Aristocratică»...

SCENA 7

Dr. Scarlat, Sanda

DR. SCARLAT: Frumoasă rochie! Ce eleganţă! Nu ştiam că ţi-ai luat-o şi pe asta!

SANDA: Domnul doctor dorea să fie consultat?

DR. SCARLAT: E o materie în care nu mă bag.

SANDA: Cred şi eu.

DR. SCARLAT: Ce vrei să zici?

SANDA: Ai ajuns, doctore, atît de susceptibil, încît în fiecare cuvînt vrei să cauţi mai mult decît spune.

DR. SCARLAT: Incep să bag de seamă că femeia e şi altceva decît ce-mi închipuiam eu.

SANDA: Nu-mi place generalizarea.

DR. SCARLAT: Fiecăruia îi displace cîte ceva în casa asta. V-aţi specializat. Domnului Robert nu-i plac cuvintele, doamnei Robert vorbele, dumitale generalizările. Nu ştiu cum să vă intru în voie. Trebuie să studiez trei stiluri, şi nu ştiu dacă le voi da de rost. *(Se uită la Sanda ca un îndrăgostit, se apropie de ea.)*

SANDA: Imi faci curte decînd ne-am căsătorit. Incă nu te-ai dezobişnuit?

DR. SCARLAT: E mai greu să mă obişnuiesc. *(Urea s-o sărute şi e refuzat cu o încruntare.)* Pîn-acum am fost numai un valet care ţi-a purtat geamantanul. Asta durează de aproape două luni. S-au mirat şi chelnerii de la hoteluri de felul de a se purta al doamnei şi domnului doctor Scarlat, unul faţă de celălalt. Domnul ocupa un apartament, şi doamna altul, fără comunicaţie între ele. De-abia am obţinut autorizaţia să locuim în acelaş etaj... La primele hoteluri, dumneata şedeai într-un etaj, iar eu într-altul, şi ne întîlneam la restaurant. N-am ajuns măcar să ne lepădăm de acel «dumneata» şi «dumitale», monstruos între soţi.

SANDA: Soţi e un fel de a vorbi. Era încă destul că ne găsearn la hotel pe aceeaş foaie de registru. Am făcut împreună un contract şi l-ai primit. Nu ştii să-ţi respecţi, doctore, angajamentele! *(El întinde braţul s-o cuprindă de mijloc.)* N-ai simţit că-mi displace mirosul dumitale?

DR. SCARLAT: Atunci eşti anormală, Sanda!

SANDA: Înţelegerea noastră a fost cumva anormală? Erai anormal dumneata, cînd ai primit condiţiile mele? Erai foarte normal, dar ai vrut să fii şiret. Credeai că eu mă prefac, cum te-ai prefăcut dumneata. Dumneata ai făcut o socoteală, şi-ţi pare rău că ţi-a ieşit pe dos.

DR. SCARLAT: De ce te-ai măritat, domnişoară?

SANDA: Insişti să mă explic. Ţi-am mai spus: îmi trebuia o stare civilă, ca să scap de stăruinţele cavalerilor de industrie, care mi-au vînat averea. Ca om de ştiinţă, aş fi putut crede că m-ai înţeles, şi dumneata eşti nedelicat. Şi mai mult, eşti incorect!

DR. SCARLAT: Sanda!

SANDA: Aş dori să nu mă mai chemi pe nume şi să fii politicos.

DR. SCARLAT: Deci, «domnişoară»?

SANDA: Desigur.

DR. SCARLAT: Politeţea dumitale e liberă să mă califice incorect.

SANDA: De acord. Sîntem reciproc în inegalitate de politeţe. Şi adaog: eşti de două ori incorect.

DR. SCARLAT: Aproape un scelerat.

SANDA: Intîi eşti incorect, repet, că nu te ţii de contract. Eu ţi-am dat tot ce ţi-am făgăduit, pecînd dumneata urmăreşti ceea ce ţi-am refuzat de la început. Al doilea, eşti incorect, pentru că ai sedus o fată, i-ai întrerupt studiile, i-ai făcut un copil, şi, în loc să faci cu ea căsătoria pe care o pretinzi de la mine, ai părăsit-o. Am aflat de acest trecut al dumitale, prea tîrziu. Nici nu ţi-ai aranjat datoriile faţă de fata asta, acum cînd ai bani destui. Eşti şi laş. Ai parvenit şi n-ai curaj să dai ochii cu ea. Te-a căutat de multe ori acasă, în lipsa noastră din Bucureşti. Nu ştiu cu ce intenţii a venit. *(Dr. Scarlat s-a prăbuşit într-un fotoliu.)* O cheamă Vera Păduraru, nu-i aşa? Ea ţi-a dat inima ei, dar pentru că nu putea să-ţi dea şi zestre, i-ai călcat inima în picioare. Eu ţi-am dat zestre cu prisos! Altceva nu pot să-ţi dau. Acum cînd ţi-am ghicit jocul, ştiu la ce vrei să te cobori: să intri în mocirla obştească, să trăieşti o viaţă dublă, cu banii mei şi cu inima ei. Chestiunea e simplă: dumneata n-ai să divorţezi, pentru că te-au ademenit milioanele. Nu pleca ochii în pămînt. Uită-te în ochii mei şi răspunde precis: aşa e? *(Dr. Scarlat tace interzis.)* Vei continua să fii ginerele Băncii, şi de asta vorbim definitiv, pentru prima şi ultima oară. Ai înţeles? *(Dr. Scarlat tace. Sanda iese alergînd din casă în grădină.)* Maman! Imi şade bine rochia?

SCENA 8

Dr. Scarlat, Marieta, Marin Bion

DR. SCARLAT *(singur)*: Lumea asta care poate să cumpere totul îşi permite totul, chiar atitudinile morale.

(Intră Marieta cu o carte de vizită pe tavă. Doctorul citeşte.)

DR. SCARLAT: Unde l-ai poftit?

MARIETA: A venit mai demult. *(Precioasă.)* Dar n-am putut să vă deranjez, eraţi în discuţie cu doamna.

DR. SCARLAT: Se auzea ce vorbim?

MARIETA *(cu o tendinţă de complicitate perversă)*: Da... foarte deslușit... *(Dr. Scarlat nu se aşteptа.)* E cu maşina în garaj, are ceva la motor.

DR. SCARLAT: E şi Jean acolo?

MARIETA: Desigur, dă ajutor şoferului domnului judecător.

DR. SCARLAT *(vioi)*: E văru-meu, Marieto, membru la Curtea de Apel.

MARIETA *(flatată de familiaritate)*: Se vede. E o persoană foarte distinsă. *(Îşi face de lucru pe lîngă doctor şi-i foarte gătită. Regrupează florile în vasul de pe masă)* Le-am cules proaspete, pentru domnul doctor. *(Nu-i zice «pentru conaşul».)*

DR. SCARLAT: Mulţumesc. *(Mormăind.)* «Domnul doctor»...

MARIETA: Vă rog să-mi ziceţi todeauna Marieta...

DR. SCARLAT: Bine, bine...

(Marieta iese. Îşi face apariţia magistratul Marin Bion. Îmbrăţişări.)

DR. SCARLAT: Vream tocmai să-ţi dau o întîlnire...

MARIN BION: Todeauna ai fost prea politicos... Numai de mine nu-ţi ardea acum.

DR. SCARLAT: O să vii la mine sus şi ai să vezi telegrama pe care ţi-am scris-o acum o jumătate de oră.

MARIN BION: Cum te-ai învîrtit, dragă, aşa de bine? Nu-mi vine să cred. Pe tăcute... Todeauna ai fost un motan. Pesemne ca să mă derutezi îmi spuneai că actuala ta soţie era o aventurieră şi o depravată.

DR. SCARLAT *(schimbîndu-şi fizionomia)*: Ţi-am putut spune eu ţie aşa ceva?

MARIN BION: Dacă mi-ai fi spus numai mie!...

DR. SCARLAT: *(revenind)*: Mă mir.

MARIN BION: Dă-mi voie să fac o glumă proastă: te miri ce te-a găsit?

DR. SCARLAT: Să ştii ce departe sînt ca să mai pot gusta glumele adevărate!

MARIN BION: Ce vrei să spui? Nu te înţeleg. Tot nemulţumit şi acum, ori vrei să joci şi cu mine teatru? Toată oligarhia comerţului de Bancă şi toată Facultatea au rămas consternate de partida pe care ai făcut-o. Ştii ce situaţii a refuzat fata asta înnainte să te ia pe tine? Lumea credea că nu se mărită niciodată.

DR. SCARLAT: Tu nu ştii încă nimic şi mă invidiezi degeaba.

MARIN BION: Defecte fizice?

DR. SCARLAT: Dracu-i ştie fizicul, că eu nu i l-am zărit.

MARIN BION: Înţeleg din ce în ce mai puţin.

DR. SCARLAT: O să înţelegi mai bine cînd ţi-oi spune că sînt numai soţ nominal.

MARIN BION: Cum asta?

DR. SCARLAT: Am luat de nevastă o instituţie, nu o femeie.

MARIN BION: Nu cumva te-ai scrîntit o lecuţă, la contactul cu atîta avuţie?

DR. SCARLAT: Vorbeşti ca un copil. Niciodată n-am fost mai nefericit.

MARIN BION: Ştii că e interesant!

DR. SCARLAT: Sînt lacheul încuscrit cu familia Robert şi Compania. Boierii mă învaţă să vorbesc, să mă port, să mă măsor, să mă întind... Cum desfac degetele de pe vipuşcă, funcţionează nuiaua. N-am decît un drept în familia asta: să cheltuiesc cît vreau şi pe ce vreau. Afacerea e vastă: din întreprinderile ei, cîştigă normal zece milioane pe zi. Dar căsnicia e cu deficite grave.

MARIN BION: Îmi vine să cred că vorbeşti figurat.

DR. SCARLAT: E o realitate mult mai penibilă decît se poate închipui.

MARIN BION: Nu se poate să fie omul niciodată împăcat. Eşti un mare ambiţios şi ai sărit dintrodată peste o sută de trepte în sus. A rămas un gol... Nu te uitai decît în sus şi n-ai socotit ce jertfeşti...

DR. SCARLAT: Nu-mi mai aduce aminte...

MARIN BION: Ba trebuie să-ţi aduc aminte. Sînt răspunderi, care, dacă scapi de ele de formă, se judecă între patru ochi şi sînt prezente în conştiinţă.

DR. SCARLAT: Te rog nu-mi mai vorbi. Sînt un om de nimic.

MARIN BION: Biata Vera!...

DR. SCARLAT *(cu voce şoptită)*: Ai mai văzut-o?

MARIN BION: Mă duc la ea cel puţin o dată pe săptămînă. Admirabilă femeie!...

DR. SCARLAT : *(oftînd)* : Știu !
MARIN BION : Știai mai demult... N-o afli acum...

(Dr. Scarlat dă din cap.)

DR. SCARLAT : Ce face Puiu ?
MARIN BION : Întrebare cam întîrziată. Vezi, așa e natura ta, rece. Te înfierbînți numai de suferințele tale. Cu Vera ți se schița o viață mai obscură, de muncă aprigă, dar fericită... Tu ai avut un noroc neobișnuit de rar : ai găsit femeia visată de toți bărbații zadarnic, asociata, sora, maica și copila omului în luptă cu bestia vieții... Femeia fără firmă, fără zestre, fără miliarde, dar care ți-e reazimul, îmbărbătarea șovăielilor tale de om chinuit. Ai cîștigat totul și ai pierdut totul, fără merit. Ce nenorocire în noroc !
DR. SCARLAT : Judecă-mă, osîndește-mă, ai dreptate.
MARIN BION : Și acum ?
DR. SCARLAT : M-am gîndit, mă gîndesc... O întoarcere nu schimbă dezastrul. Trebuie să recurg la paleative : soluțiile triste ale medicinii minore și ale existenței strîmbe. Și trebuie să merg înnainte, adică devale... Pînă să mă sui, am apucat-o pe povîrniș... Povîrnișul e repede... fug pe el... în golul de care mi-ai vorbit.
MARIN BION : Cazul tău e așa, că nu provoacă, dragă, nicio compătimire, nicio milă. Nu te pot ajuta cu nimic, și nici singur nu poți să te ajuți !
DR. SCARLAT : Sînt exact în situația unui disperat care n-are nicio ieșire, afară de sinucidere.
MARIN BION : Dar tot te iubești îndeajuns ca să mai amîi...
DR. SCARLAT : Cîte contraziceri pe o suprafață de suflet de o palmă !

(Intră familia.)

SCENA 9

Dr. Scarlat, Marin Bion ; Doamna Robert, Domnul Robert, Sanda (aduc flori multe din grădină)

DR. SCARLAT : Îmi permiteți să vă prezint pe vărul meu Bion, consilier la Curtea de Apel. Doamna Robert, doamna doctor Scarlat, domnul Robert. E inutil să mai adaog titlurile, sînt ilustre.
DOMNUL ROBERT : Doctorul exagerează întodeauna.
MARIN BION : E un entusiast.
DOAMNA ROBERT : Bine ați venit, domnule... Bion.
SANDA : Mă scuzați, domnule consilier, nu vă dau decît un deget, în schimb vi-l dau printre flori.
DR. SCARLAT : Doamna vorbește simbolic. Mîna întreagă e întodeauna ocupată.
SANDA : Am recunoscut întodeauna că doctorul e un om de spirit, chiar cînd face impresia că spune adevărul. *(Distribuie flori prin vase.)*
MARIN BION : Auzisem că v-ați întors și mi-am permis să viu să-mi văd vărul cu care n-am stat de vorbă de vreo trei luni.
DOAMNA ROBERT : O să rămîneți cîteva zile la noi, fără îndoială. E o vreme splendidă.
MARIN BION : Vă sărut mîinile și vă mulțumesc. Dar am libere numai două zile și plec mai departe. Mă duc să-mi văd logodnica, la Sinaia, și luni trebuie să fiu la post.
DOAMNA ROBERT : Felicitările mele și vă urez o fericire agreabilă.
DR. SCARLAT : Nu mi-ai spus că te-ai logodit.
MARIN BION : De-abia ne văzurăm.
DOAMNA ROBERT : În orice caz, dejunați cu noi.
SANDA : Acum, cînd am terminat cu florile, o să-i dau doctorului o dezmințire totală : vă dau amîndouă mîinile. *(Îi dă amîndouă mîinile.)* O întrebare, domnule consilier : o logodnică trebuie să fie frumoasă ?
MARIN BION : O regulă poate că e greu de făcut : cînd îți place e frumoasă.
SANDA : Trebuie să fie bogată ?
MARIN BION : Nu prea știu ce să vă spun. Poate că e mai bine să nu fie prea săracă. Dar, să mă scuzați, nici prea bogată...
SANDA : Poate că o să binevoiți să vă explicați.
MARIN BION : Poate că explicația nu e prea dificilă. Doi soți care se iubesc într-adevăr și care nu se căsătoresc de ochii lumii, doi prieteni devotați unul altuia, e mai temeinic, socotesc, să-și facă averea împreună, muncind fiecare, soțul în profesia lui, soția în gospodăria ei, și economisind... Mi se pare că aci stă toată poezia vieții !... *(Ceilalți se uită unii la alții cam stingheriți. O tăcere.)* Cred că n-am spus o nerozie prea mare.
DOAMNA ROBERT : Pe mine vă rog să mă scuzați, trebuie să mă duc să dau dispoziții pentru dejun. *(Iese.)*
DOMNUL ROBERT : Domnul se poate

să aibă mai multă dreptate decît se pare. Averea muncită e mai bună și mai sănătoasă. Viața începe să devie artificială de la moștenire încolo, și cu cît sînt moștenirile mai mari, cu atît se pierde și rostul exact al vieții...

SANDA *(în ironie)*: Tata, trebuie să vă spun, are idei socialiste...

DOMNUL ROBERT: E foarte comod, să fii socialist și bancher... Ideile sînt luxul nostru, ca la săraci costumul; în fond noi căutăm justificări morale în excesul nostru de avere. Știți ce se întîmplă cu averile mari, stimate domnule consilier? Se înmulțesc automat și irezistibil. Eu am fost grav bolnav, și medicii m-au căutat de o boală închipuită. De cancer. Cancerul meu era într-altă parte: era în avuție. Vine un moment în care banii te năpădesc și nu mai ajunge viața ca să te folosești de ei. Plăcerea banilor e să cumperi, și nu mai ai ce cumpăra. Marfa e puțină.

MARIN BION: Opere de binefacere.

DOMNUL ROBERT: Tot artificial. Pomana-i tot atît de veninoasă ca și avuția. Faci comori și depravezi încă un număr de oameni.

MARIN BION: Atunci?

DOMNUL ROBERT: Omul trebuie reorganizat, domnule consilier... Dumneavoastră călcați sănătos. *(Se scoală toți și se răspîndesc prin apartament.)* Vasăzică o să avem plăcerea să fim la masă împreună. Vom continua. Eu trebuie să mă duc să dau ordine la Bursă. *(Se aude telefonul.)* Mă sună Banca. E și asta o viață. *(Iese cu Sanda.)*

SANDA: A tout à l'heure!

MARIN BION: Ai un socru extraordinar, mă băiete. Ce te mai plîngi.

DR. SCARLAT: Fățărnicie dragă, — și, ceea ce-i mai teribil, fățărnicie sinceră.

MARIN BION: Mărturisesc că e o lume pe care n-aș prea voi s-o cunosc de aproape.

DR. SCARLAT: Hai pînă la mine sus să te schimbi, să mai vorbim.

MARIN BION: Ce vorbă e asta, să mă «schimb»? Ai început să vorbești și tu în dodii?... Sînt gata «schimbat». O să-mi dau cu nițică apă pe ochi.

DR. SCARLAT: Ce marcă de automobil ai?

MARIN BION: Ai crezut că-i al meu, ginere? E mașina președintelui, dragă. Mi-a împrumutat-o. Îi redactez și eu proiectele articolelor juridice...

DR. SCARLAT *(ieșind împreună cu Marin Bion prin dreapta)*: O să-ți arăt niște piese de mobilier, pe care le-am luat de la Veneția.

(Intră Marieta pe fugă, vorbind cu cineva nevăzut.)

SCENA 10

Marieta, Dr. Haralamb, Vera, Sanda, apoi Dr. Scarlat și Marin Bion

MARIETA *(aranjînd repede perinele pe fotolii)*: Poftiți domnule doctor, luați loc. Imediat va veni și conașul. *(Iese.)*

(Intră Haralamb și Vera sfiioasă.)

SORA VERA: Nu-mi vine să cred că un om poate să fie atît de ticălos. Văd cu ochii și refuză să creadă mintea.

DR. HARALAMB: Mai ales inima, Vera.

SORA VERA: Asta-i lipsea lui Scarlat. *(Arătînd împrejur.)* Visul i s-a împlinit.

DR. HARALAMB: Sînt informat că își trăiește visul cam rău.

SORA VERA: Vrei să mă consolezi, doctore.

DR. HARALAMB: Eu te-am sfătuit să nu vii. Ai ținut cu orice preț. Nu răspund de ce poate să iasă.

SORA VERA: De ce nu m-ai lăsat să vin singură? Era mai bine. Lichidam în cîteva secunde.

DR. HARALAMB: Așa e vorba? Vera! De ce nu mi-ai spus ce ai de gînd? Ești mamă, Vera! Ai uitat? *(Sora Vera are o criză de lacrimi.)* Sînt de părere să plecăm repede și să nu mai dăm ochii cu el. *(Dr. Haralamb o ia de braț, dar le taie drumul Sanda, care intră.)*

SANDA: Bună ziua, domnule doctor. Ne-ați uitat detot decînd e tata sănătos. Ați fost unul din doctorii decisivi ai însănătoșirii noastre. V-am pus deoparte un mic cadou, care sper să nu vă fie prea neplăcut. Așteaptă de cîteva luni în garaj.

(Încruntarea doctorului Haralamb.)

DR. HARALAMB *(sec)*: Mulțumesc. Nu mai aveam ce căuta la dumneavoastră. Să vorbesc francamente. Mă păzesc de orice întîlnire cu fostul meu prieten, și dacă am venit azi, este ca să însoțesc pe domnișoara Vera Păduraru *(Sanda tresare)* care voia să aibă neapărat o explicație. M-am temut de o explicație cu complicații fatale... Am rămas singurul prieten al domnișoarei.

SANDA: Cunosc toată nefericirea dumitale, domnișoară, dar n-am aflat-o

decît în ziua căsătoriei. Îmi pare rău... O să vă spun : nu sînt nevasta doctorului Scarlat şi doctorul Scarlat nu e bărbatul meu şi nu va fi niciodată. Îl văd la masă şi atît. Sînt numai doamna doctor Scarlat. Mi-a trebuit un soţ deosebit, cu care să mă pot prezinta în lume. M-au interesat calităţile lui intelectuale. Vream să fiu soţia unui mare învăţat, unui inovator, unui descoperitor. Mi-e silă de mediocritate... L-am găsit şi l-am cumpărat. În ziua căsătoriei am avut însă dovada că savantul în perspectivă era lipsit de omenie şi de caracter.

SORA VERA : Cînd a plecat să se căsătorească mi-a spus că are o misiune ştiinţifică în străinătate, de trei luni, şi l-am crezut.

SANDA : Că l-ai crezut e meritul dumitale... Să nu ţi-o reproşezi. Apropò, am avut o discuţie cu tatăl copilului dumitale, despre copil, şi v-am făcut o asigurare de care te vei folosi cum vrei.

SORA VERA : Nu vreau să bănuiesc că aveţi de gînd să mă jigniţi. Ceea ce nu mă împiedică însă să mă simt jignită profund. Nu pot primi asemenea generozitate milostivă. Copilul este al meu şi-l voi îngriji din munca mea, oricît ar fi de grea.

(Soseşte Dr. Scarlat însoţit de Marin Bion.)

DR. SCARLAT *(poftind pe Marin Biron să intre întîiul, întrerupe brusc o frază) :* ...Nu se poate compara cu desenul japonez. *(Se dă îndărăt.)*

SANDA : Da, da, intră domnule doctor, şi, ce Dumnezeu ! cu niţel curaj, pe faţă măcar, întîia oară în viaţa dumitale.

DR. SCARLAT : Vera !

SORA VERA : Eşti un om de nimic. *(Vera are un moment de emoţie. Dr. Haralamb se apropie de ea şi o sprijină).* Îţi mulţumesc, doctore Haralamb. Ai avut dreptate. Într-adevăr, nu am ce căuta în astfel de lume. Eu mă înţeleg numai cu oamenii simpli şi de simţire curată. Iartă-mă, doctore Haralamb, că nu te-am preţuit îndeajuns la timp... Dumneata eşti un om. Nu vrei să fie băiatul meu copilul dumitale ?

DR. HARALAMB *(fericit) :* Te aştept de atîta timp, dragă Vera !

SORA VERA : Parcă mi s-a luat o negură de pe ochi. *(Îi strînge mîinile cu hotărîre.)*

DR. HARALAMB : Mi se deschide lumea şi mie, Vera.

(Dr. Haralamb şi Sora Vera ies fericiţi. Dr. Scarlat a rămas cu fruntea la pămînt. Intră Marieta.)

MARIETA : Poftiţi la masă !

SANDA *(amuzată) :* La masă, domnilor!... Avem supă de raci !...

C O R T I N A

Ilustraţia : VAL MUNTEANU